

GENERALINĖS ADVOKATĖS
VERICA TRSTENJAK IŠVADA,
pateikta 2007 m. rugsėjo 13 d.¹

Turinys

I	— Įvadas	I - 4331
II	— Teisinis pagrindas	I - 4331
	A — Bendrijos teisės aktai	I - 4331
	B — Nacionalinės teisės aktai	I - 4333
III	— Ikiteisminė procedūra	I - 4337
IV	— Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai	I - 4338
V	— Esminiai šalių argumentai	I - 4339
	A — Dėl pirmojo kaltinimo: neteisingas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalių perkėlimas	I - 4340
	— Reikalavimai dėl rašytinės darbo sutarties arba kito analogiško dokumento Direktyvos 91/533/EEB prasme (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas)	I - 4340
	— Reikalavimas dėl automatiško darbo užmokesčio pritaikymo prie pragyvenimo išlaidų pokyčių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punktas)	I - 4340
	— Pareiga laikytis ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo taisyklių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 8 punktas)	I - 4340
	— Pareiga laikytis kolektyvinių darbo sutarčių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punktas)	I - 4341
	B — Dėl antrojo kaltinimo: nevisiškas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punkto perkėlimas	I - 4341
	C — Dėl trečiojo kaltinimo: reikalavimų, susijusių su kontrolės priemonėmis, neaiškumas	I - 4341

1 — Originalo kalba: vokiečių.

D — Dėl ketvirtojo kaltinimo: reikalavimas skirti „ad hoc“ atstovą	I - 4342
VI — Vertinimas	I - 4342
A — Įvadinės pastabos	I - 4342
1. Direktyva 96/71 siekiamas teisėkūros tikslas	I - 4342
2. Teisinis vertinimo pagrindas	I - 4343
B — Ieškinio pagrindų nagrinėjimas	I - 4345
Dėl pirmojo kaltinimo	I - 4345
1. Viešosios tvarkos sąvoka, pateikta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalyje	I - 4345
2. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1, 2, 8 ir 11 punktai.	I - 4348
— Reikalavimas dėl rašytinės darbo sutarties arba kito analogiško dokumento Direktyvos 92/533 prasme	I - 4348
— Automatiškas darbo užmokesčio pritaikymas prie pragyvenimo išlaidų pokyčių	I - 4350
— Reikalavimas laikytis ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo reglamentavimo	I - 4350
— Reikalavimas dėl kolektyvinių darbo sutarčių	I - 4352
Dėl antrojo kaltinimo	I - 4354
Dėl trečiojo kaltinimo	I - 4355
Dėl ketvirtojo kaltinimo	I - 4359
VII — Dėl bylinėjimosi išlaidų	I - 4362
VIII — Išvada	I - 4362

I — Įvadas

1. Nagrinėjama byla susijusi su Europos Bendrijų Komisijos pagal EB 226 straipsnį pareikštu ieškiniu dėl išsipareigojimų neįvykdymo, kuriuo ji prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, nustačiusi reikalavimus įmonėms, įsisteigusioms kitoje valstybėje narėje ir savo darbuotojus paslaugų teikimo tikslu komandiruojančioms į Liuksemburgą, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė neįvykdė išsipareigojimų pagal 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje² (toliau – Direktyva 96/71) 3 straipsnio 1 ir 10 dalis bei EB 49 ir 50 straipsnius.

ne valstybėje, kurios subjektas yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

3. Pagal EB 50 straipsnio pirmąją pastraipą „paslaugos“ – tai tokios paslaugos, kurios paprastai teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja, be kita ko, nuostatos dėl kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės. Remiantis šio straipsnio paskutine pastraipa paslaugą teikiantis asmuo, kad galėtų ją teikti, gali laikinai savo veikla verstis toje šalyje, kur paslauga teikiama, tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji šalis taiko savo nacionaliniams subjektams.

4. Direktyvos 96/71 3 straipsnio „Darbo ir įdarbinimo sąlygos“ 1 ir 10 dalyse nustatyta:

II — Teisinis pagrindas**A — Bendrijos teisės aktai**

2. EB 49 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta, kad Bendrijoje draudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje Bendrijos valstybėje, t. y.

„1. Valstybės narės užtikrina, kad, neatsižvelgiant į tai, kokia teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės garantuoja į jų teritoriją komandiruotiems darbuotojams darbo ir įdarbinimo sąlygas dėl toliau nurodytų sričių, kurias toje valstybėje narėje, kur darbas yra atliekamas, reglamentuoja:

2 — OL L 18, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431.

— įstatymai ir kiti teisės aktai ir (arba)

— kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimai, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytinai, kaip numatyta šio straipsnio 8 dalyje, jeigu jie yra susiję su priede išvardyta veikla:

a) dėl maksimalaus darbo ir minimalaus poilsio laiko;

b) dėl minimalių mokamų metinių atostogų trukmės;

c) dėl minimalių užmokesčio normų, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomo pensinio draudimo sistemoms;

d) dėl darbuotojų, ypač laikino įdarbinimo įmonių siūlomų, samdos sąlygų;

e) dėl darbuotojų sveikatos, higienos ir darbo saugos;

f) dėl apsaugos priemonių, skirtų nėščių ar neseniai pagimdžiusių moterų, vaikų ir jaunimo darbo sutarties sąlygoms vykdyti;

g) dėl vienodų sąlygų taikymo vyrams ir moterims bei kitų nediskriminavimo nuostatų.

Šioje direktyvoje šio straipsnio 1 dalies c punkte paminėtų minimalių užmokesčio normų sąvoką apibrėžia valstybės narės, į kurios teritoriją darbuotojas yra komandiruojamas, nacionalinės teisės aktai ir (arba) praktika.

<...>

10. Ši direktyva nedraudžia valstybėms narėms, laikantis Sutarties ir remiantis vienodų sąlygų taikymo principu, nacionalinėms įmonėms ir kitų valstybių įmonėms taikyti:

— darbo ir įdarbinimo sąlygų, reglamentuojančių kitokias nei išvardytosios 1 dalies pirmojoje pastraipoje sritys, tuo atveju, kai remiamasi viešosios tvarkos nuostatomis,

— darbo ir įdarbinimo sąlygų, nustatytų kolektyvinėse sutartyse arba arbitražo sprendimuose, kaip numatyta 8 dalyje, ir reglamentuojančių kitokią veiklą nei nurodytoji priede.“ (Pataisytas vertimas)

„1. Visi įstatymai ir kiti teisės aktai bei nuostatos, išplaukiančios iš visuotinai taikomomis paskelbtų kolektyvinių sutarčių ar iš arbitražinio sprendimo, kurio taikymo sritis panaši į visuotinai taikomų kolektyvinių sutarčių, susiję su:

5. Priimant Direktyvą buvo paskelbta deklaracija (Deklaracija Nr. 10), pagal kurią frazė „viešosios tvarkos nuostatos“ turi būti laikoma „apimančia privalomas nuostatas, nuo kurių negalima nukrypti ir kurios savo pobūdžiu ir tikslu atitinka privalomuosius viešojo intereso reikalavimus. Šios nuostatos ypač gali apimti priverstinio darbo draudimą ar viešosios valdžios institucijų įtraukimą į atitiktis su darbo sąlygomis susijusiems teisės aktams monitoringą“³.

1) rašytine darbo sutartimi ar dokumentu, parengtu pagal 1991 m. spalio 14 d. (Tarybos) direktyvą 91/533/EEB dėl darbdavio pareigos informuoti darbuotojus apie galiojančias sutartis arba darbo santykių sąlygas;

B — Nacionalinės teisės aktai

6. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo, perkeliančio Direktyvą 96/71 ir reglamentuojančio darbo teisės taikymo kontrolę (toliau – 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymas)⁴, 1 straipsnyje numatyta:

2) minimaliu atlyginimu ir automatišku darbo užmokesčio pritaikymu prie pragyvenimo išlaidų pokyčių;

3 — Deklaracija Nr. 10 nebuvo paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Tačiau jos turinys buvo pateiktas 2003 m. liepos 25 d. Komisijos komunikate Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, COM(2003) 408 galutinis, p. 13.

4 — 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymas, perkeliantis 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje ir reglamentuojantis darbo teisės taikymo kontrolę (2002 m. gruodžio 31 d., *Mémorial A*, Nr. 154, p. 3722).

3) darbo trukme ir savaitės poilsio laiku;

4) mokamomis atostogomis;	12) priverstiniu nedarbu, nustatytu pagal teisės aktus, reglamentuojančius nedarbą dėl blogų oro sąlygų ir nedarbą dėl techninių priežasčių;
5) kolektyvinėmis atostogomis;	13) neteisėtu darbu, įskaitant nuostatas, susijusias su darbo leidimais darbuotojams, kurie nėra Europos ekonominės erdvės valstybės narės piliečiai;
6) oficialiųjų švenčių dienomis;	14) bendrai su darbuotojų sauga ir sveikata darbo vietoje ir konkrečiau su Nelaimingų įvykių draudimo asociacijos nelaimingų įvykių apsaugos reikalavimais, nustatytais pagal Socialinio draudimo kodekso 154 straipsnį, ir su minimaliais saugos ir sveikatos reikalavimais, įtvirtintais Didžiosios Hercogystės teisės aktu, priimtu gavus privalomą Valskybės tarybos nuomonę ir patvirtinus Parlamento deputatų rūmų pirmininkų sueigai pagal iš dalies pakeisto 1994 m. birželio 17 d. Įstatymo dėl darbuotojų saugos ir sveikatos darbe 14 straipsnį,
7) laikino darbo ir darbo jėgos samdos teisės aktais;	yra privalomos nacionalinės viešosios tvarkos nuostatos, visų pirma kolektyvinių arba individualių sutarčių nuostatos 1986 m. kovo 27 d. Įstatymo, įgyvendinančio 1980 m. birželio 19 d. Romos konvenciją dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės, nuostatų prasme, ir yra taikytinos visiems darbuotojams, vykdančioms veiklą Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritorijoje, įskaitant laikinai komandiruotus darbuotojus, neatsižvelgiant į komandiruotės trukmę ar pobūdį.
8) ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo teisės aktais;	2. Šio straipsnio pirmos dalies nuostatos taikomos darbuotojams, nepaisant jų tautybės bei įmonės juridinės ar faktinės buveinės vietos.“
9) apsaugos priemonėmis, taikytinomis vaikų ir jaunimo, nėščių ar neseniai pagimdžiusių moterų darbo sutarties sąlygoms;	7. To paties įstatymo 2 straipsnyje numatyta:
10) nediskriminavimu;	„1. Šio įstatymo 1 straipsnio nuostatos taip pat taikomos įmonėms, išskyrus prekybinių
11) kolektyvinėmis darbo sutartimis;	

laivų įgulą, kurios, teikdamos tarptautines paslaugas, komandiruoja darbuotojus į Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritoriją.

3) nepažeidžiant 1994 m. gegužės 19 d. Įstatymo dėl laikino darbo ar laikino darbo jėgos samdos reglamentavimo, net trumpalaikis ar nustatytos trukmės laikinojo įdarbinimo įmonės ar vykdant darbo jėgos samdą darbuotojo komandiravimas į darbuotojus priimančią Liuksemburge įsisteigusią ar jame savo veiklą vykdančią įmonę.

2. Pagal ankstesnę 1 dalį komandiruotė – tai šios toliau išvardytos atitinkamų įmonių operacijos, jeigu tarp komandiruojančios įmonės ir darbuotojo komandiruotės laikotarpiu egzistuoja darbo santykiai:

3. Komandiruojamas darbuotojas – tai bet kuris paprastai užsienyje dirbantis darbuotojas, kuris ribotą laikotarpį dirba Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritorijoje.

1) net trumpalaikis ar nustatytos trukmės darbuotojo komandiravimas į Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritoriją šio straipsnio 1 dalyje numatytų įmonių vardu ir joms vadovaujant pagal siunčiančios įmonės ir Liuksemburge įsteigto ar jame savo veiklą vykdančio paslaugos gavėjo sudarytą sutartį;

4. Darbo santykių sąvoka apibrėžiama pagal Liuksemburgo teisę.“

8. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnyje nurodyta:

2) net trumpalaikis ar nustatytos trukmės darbuotojo komandiravimas į Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritoriją, komandiruojančiai įmonei priklausančią įstaigą arba į įmonę, priklausančią komandiruojančios įmonės grupei;

„1. Taikant šį įstatymą, įmonė, netgi jeigu jos buveinė yra ne Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritorijoje ar kuri paprastai dirba ne Liuksemburgo teritorijoje, kurios vienas ar keli darbuotojai dirba Liuksemburge, įskaitant laikinai komandiruojamus pagal šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių nuostatas,

prieš pradėdama darbus turi, Darbo ir kasyklų inspekcijai paprašius, kuo greičiau sudaryti šiai sąlygas susipažinti su kontrolei reikalinga pagrindine informacija, be kita ko:

jų gyvenimo Liuksemburgo teritorijoje metu,

— darbuotojų pavardėmis, vardais, gimimo data ir vieta, civiliniu statusu, tautybe ir darbuotojų profesija,

— darbo sutarties kopija ar dokumentu, parengtu pagal 1991 m. spalio 14 d. Direktyvą 91/533/EEB dėl darbdavio pareigos informuoti darbuotojus apie galiojančias sutartis arba darbo santykių sąlygas.

— tikslia darbuotojų kvalifikacija,

— pareigomis, užimamomis įmonėje, ir veikla, kurią jie paprastai vykdo,

2) Didžiosios Hercogystės teisės akte vėliau gali būti patikslinamas šio straipsnio taikymas.“

— darbuotojų gyvenamąją vietą ir kai kuriais atvejais įprastą gyvenamąją vietą,

9. To paties įstatymo 8 straipsnyje nurodyta:

— prireikus leidimu gyventi ar leidimu dirbti,

„Bet kuri įmonė, įsisteigusi užsienyje, kur yra jos buveinė, arba kuri neturi nuolatinio padalinio Liuksemburge mokesčio įstatymo prasme, kurios vienas ar keli darbuotojai vykdo bet kokią veiklą šioje valstybėje narėje, turi saugoti pas ten *ad hoc* reziduojantį atstovą jai pagal šį įstatymą, būtent anksčiau 7 straipsnį, tenkančių įpareigojimų kontrolei reikalingus dokumentus. Šie dokumentai kuo greičiau turi būti pateikti Darbo ir kasyklų inspekcijai, šiai paprašius. Įmonė ar jos atstovas, kaip nurodyta anksčiau dalyje, vėliausiai prieš pradėdami numatytą darbą pagal darbo sutartis ir registruotu laišku išsiųsdami patvirtinimą apie jo gavimą, iš anksto turi informuoti Darbo ir

— darbo vieta ar vietomis Liuksemburge ir darbo trukmė,

— formuliario E 101 kopija ar prireikus konkrečia nuoroda į socialinio draudimo institucijas, kur darbuotojai yra apdrausti

kasyklų inspekciją apie konkrečią dokumentų buvimo vietą.“

— 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsniui, kuriame numatytas įpareigojimas į Liuksemburgą trumpalaikiam ar nustatytos trukmės darbui darbuotojus komandiruojančioms įmonėms prieš pradėdant darbus, Darbo ir kasyklų inspekcijai (*Inspection du travail et des mines*) paprašius, kuo greičiau sudaryti šiai sąlygas susipažinti su kontrolei reikalinga pagrindine informacija, trūksta aiškumo, reikiamo teisiniam saugumui užtikrinti,

III — Ikitaisminė procedūra

10. 2004 m. balandžio 1 d. oficialiu pranešimu Komisija Liuksemburgo vyriausybei nurodė, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatyme, perkeliančiame Direktyvą 96/71, yra keletas neaiškumų. Komisija dėl galimo Direktyvos 96/71 ir EB 49 ir 50 straipsnių pažeidimo pateikė tokius kaltinimus:

— 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatyme kitoje valstybėje narėje įsisteigusios ir savo darbuotojus paslaugų teikimo tikslu į Liuksemburgą komandiruojančios įmonės įpareigojamos laikytis darbo ir įdarbinimo sąlygų, viršijančių Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalyse numatytus reikalavimus,

— 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnyje įmonėms numatytas įpareigojimas skirti *ad hoc* atstovą, reziduojantį Liuksemburge, kuris saugotoms tenkančių pareigų kontrolei reikalingus dokumentus, apriboja laisvę teikti paslaugas.

11. 2004 m. rugpjūčio 30 d. atsakyme Liuksemburgo vyriausybė tvirtina, kad Komisijos kaltinimuose nurodytos įstatymo nuostatos dėl darbo ir įdarbinimo sąlygų yra „viešosios tvarkos“ nuostatos Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalies prasme.

— kadangi nacionalinėje teisėje sąvoka „minimalus poilsio laikas“ apima tik savaitės poilsio laiką, bet neapima jokio kito poilsio (kasdienio poilsio arba pertraukų), 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymas nevisiškai perkelia Direktyvą 96/71,

12. Dėl antrojo kaltinimo Liuksemburgo vyriausybė pripažino nevisiškai perkėlusį Direktyvą 96/71.

13. Dėl trečiojo ir ketvirtojo Komisijos kaltinimų Liuksemburgo vyriausybė nurodė, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio nuostatos, įpareigojančios įmones skirti *ad hoc* atstovą, reziduojantį Liuksemburge, kuris saugotų joms tenkančių pareigų kontrolei reikalingus dokumentus, nėra nei išankstinio pranešimo pareiga, nei diskriminaciniai reikalavimai, todėl neprieštarauja Bendrijos teisės aktams. Atvirkščiai, tai priemonės, būtinos tam, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos galėtų vykdyti savo kontrolės funkciją.

— šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatytai reikalavimai, kuriems trūksta aiškumo, reikiamo teisiniam saugumui užtikrinti,

— šio įstatymo 8 straipsnyje numatyti reikalavimai kontrolei reikalingus dokumentus saugoti Liuksemburge pas ten *ad hoc* reziduojantį atstovą,

— neįvykdė savo įsipareigojimų pagal Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalis bei EB 49 ir 50 straipsnius.

14. Kadangi atsakymas Komisijos netenkino, ji nusprendė 2005 m. spalio 18 d. Liuksemburgo vyriausybei pateikti pagrįstą nuomonę, kurioje priekaištavo, kad Liuksemburgo Didžioji Hercogystė:

15. Toliau Komisija paragino Liuksemburgo Didžiąją Hercogystę per du mėnesius nuo pagrįstos nuomonės gavimo dienos į ją atsižvelgti ir priimti reikalingas priemones.

— paskelbusi, jog 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1, 2, 8 ir 11 punkto nuostatos yra privalomos nacionalinės viešosios tvarkos nuostatos,

16. 2005 m. gruodžio 22 d. laišku Liuksemburgo vyriausybė paprašė papildomo šešių savaičių termino savo pozicijai pareikšti. Vis dėlto į Komisijos pagrįstą nuomonę atsakyta nebuvo. Todėl Komisija pateikė ieškinį.

IV — Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

— neviseškai perkėlusį Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punktą šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

17. Ieškiniu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2006 m. liepos 20 d., Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Liuksemburgo Didžioji Hercogystė,

- 1) paskelbusi, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1, 2, 8 ir 11 punktų nuostatos yra privalomos nacionalinės viešosios tvarkos nuostatos,
- Priteisti iš Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės bylinėjimosi išlaidas.
- 2) nevisiškai perkėlusi Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punktą šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 3 punktu,
18. 2006 m. spalio 5 d. gautame atsiliepime į ieškinį Liuksemburgo vyriausybė prašo atmesti ieškinį kaip nepagrįstą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 3) šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustačiusi reikalavimus, kuriems trūksta aiškumo, reikiamo teisiniam saugumui užtikrinti,
19. 2006 m. lapkričio 10 d. gavus Komisijos dubliką ir 2007 m. sausio 12 d. – Liuksemburgo vyriausybės tripliką, rašytinė proceso dalis buvo baigta. Žodinė proceso dalis neįvyko.
- 4) šio įstatymo 8 straipsnyje numačiusi reikalavimą kontrolei reikalingus dokumentus saugoti Liuksemburge pas ten *ad hoc* reziduojantį atstovą,

V — Esminiai šalių argumentai

neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalis bei EB 49 ir 50 straipsnius.

20. Savo ieškinį Komisija grindžia keturiais kaltinimais, kurie susiję su direktyvą perkeliančiomis Liuksemburgo teisės nuostatomis.

A — *Dėl pirmojo kaltinimo: neteisingas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalių perkėlimas*

kontrolė tenka vien tik šią direktyvą perkėlimams atitinkamos įmonės įsisteigimo valstybės narės valdžios institucijoms, o ne priimančiajai valstybei narei.

21. Komisija kaltina Liuksemburgo Didžiąją Hercogystę neteisingai perkėlus Direktyvą 96/71, pirmame kaltinime nurodydama keturias su tuo susijusias 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo nuostatas. Jos manymu, klaidingai paskelbęs visas nacionalines nuostatas viešosios tvarkos nuostatomis, Liuksemburgas į jo teritoriją darbuotojus komandiruojančioms įmonėms nustatė pareigas, viršijančias Direktyvoje 96/71 numatytus reikalavimus. Jos manymu, šis perkėlimas grindžiamas per plačiu sąvokos „viešosios tvarkos nuostatos“, esančios Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalyje, aiškinimu. Tokios nuostatos turi būti vertinamos atsižvelgiant į priimant Direktyvą 96/71 paskelbtą Deklaraciją Nr. 10, kuri šias sąvokas patikslina.

— Reikalavimas dėl automatiško darbo užmokesčio pritaikymo prie pragyvenimo išlaidų pokyčių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punktas)

23. Komisijos nuomone, Liuksemburgo teisės aktai, reikalaujantys automatiško darbo užmokesčio pritaikymo prie pragyvenimo išlaidų pokyčių, prieštarauja Direktyvai 96/71, kurioje tik numatyta, kad komandiruojanti valstybė narė reglamentuoja minimalų darbo užmokestį.

— Reikalavimai dėl rašytinės darbo sutarties arba kito analogiško dokumento Direktyvos 91/533/EEB prasme (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1 punktas)

— Pareiga laikytis ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo taisyklių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 8 punktas)

22. Šis kaltinimas pirmiausia susijęs su įstatyme numatyta pareiga komandiruoti tik darbuotojus, kurie su įmone yra sudarę rašytinę darbo sutartį arba kitokį analogišką dokumentą Direktyvos 91/533 prasme. Komisija mano, kad komandiruotės atveju Direktyvos 91/533 nuostatų laikymosi

24. Komisijos manymu, pagal Direktyvą 96/71 priimančioji valstybė negali reikalauti, kad jos teisės aktai ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo srityje būtų taikomi įmonėms, komandiruojančioms darbuotojus į jos teritoriją.

— Pareiga laikytis kolektyvinių darbo sutarčių (2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punktą)

B — *Dėl antrojo kaltinimo: nevisiškas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punkto perkėlimas*

25. Komisija teigia, kad kolektyvinės darbo sutartys, neatsižvelgiant į jų materialinį turinį, negali būti laikomos privalomomis nacionalinėmis viešosios tvarkos nuostatomis.

27. Liuksemburgo vyriausybė pripažįsta nevisiškai perkėlusį Direktyvą 96/71 ir nurodo į 2006 m. gegužės 19 d. Įstatymo pakeitimą.

28. Komisija teigia, kad jai apie tai nebuvo pateikta jokios informacijos.

26. Liuksemburgo vyriausybė daugiausia nurodo argumentus, išdėstytus jos 2004 m. rugpjūčio 30 d. atsakyme, pagal kuriuos 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio nuostatos laikytinos viešosios tvarkos nuostatomis, nes jomis siekiama darbuotojų apsaugos. Nors Liuksemburgo vyriausybė mano, kad Komisijos nuoroda į Deklaraciją Nr. 10, paskelbtą priimant Direktyvą 96/71, iš esmės yra teisinga, tačiau primena, kad minėta deklaracija nebuvo paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir todėl ja negalima remtis aiškinant. Jos manymu, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio nuostatos bet kuriuo atveju gali būti pateisintos imperatyviaisiais bendrojo intereso pagrindais. Galiausiai, pagrįsdama savo nuomonę, ji nurodo teisės aktų leidybos procedūrą, po kurios Komisija pateikė pasiūlymą dėl Paslaugų vidaus rinkoje direktyvos⁵.

C — *Dėl trečiojo kaltinimo: reikalavimų, susijusių su kontrolės priemonėmis, neaiškumas*

29. Komisijos manymu, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies formuluotė nėra pakankamai aiški, kad užtikrintų reikiamą teisinį saugumą įmonėms, ketinančioms komandiruoti darbuotojus į Liuksemburgą. Kadangi dėl šios nuostatos išauga tokių įmonių rizika pažeisti įstatymą, ji laikytina nepateisinamu laisvės teikti paslaugas apribojimu. Bet kuriuo atveju pareiga Darbo ir kasyklų inspekcijai paprašius kuo greičiau sudaryti sąlygas susipažinti su kontrolei reikalinga informacija yra lygiavertė išankstinio pranešimo reikalavimui, kuris yra nesuderinamas su EB 49 straipsniu.

5 — 2006 m. balandžio 4 d. iš dalies pakeistas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje, COM(2006) 160 galutinis.

30. Tačiau Liuksemburgo vyriausybė tvirtina, kad įstatymo tekstas yra pakankamai aiškus. Bet kuriuo atveju 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies formuluotė nėra susijusi su reikalavimu dėl išankstinio pranešimo.

po komandiravimo, reikia pateikti tik tą dieną, kai pradedamas darbas.

VI — Vertinimas

D — *Dėl ketvirtojo kaltinimo: reikalavimas skirti „ad hoc“ atstovą*

A — *Įvadinės pastabos*

31. Komisijos nuomone, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnyje numatytas reikalavimas skirti Liuksemburge *ad hoc* reziduojantį atstovą, kuris šių įmonių kontrolei reikalingus dokumentus saugotų ir neribotą laikotarpį po paslaugos teikimo pabaigos, yra laisvės teikti paslaugas apribojimas. Dėl Direktyvos 96/71 4 straipsnyje numatytos bendradarbiavimo ir pasikeitimo informacija sistemos toks įpareigojimas yra ne tik perteklinis, bet ir susijęs su atitinkamų įmonių išlaidomis.

1. Direktyva 96/71 siekiamas teisėkūros tikslas

33. Direktyva 96/71 nustato tam tikrų privalomų priimančiosios valstybės darbo ir įdarbinimo sąlygų taikymą į jos teritoriją komandiruotiems darbuotojams. Nustatant šias minimalias darbo ir įdarbinimo sąlygas siekiama įgyvendinti tris labai skirtingus tikslus: išvengti konkurencijos iškraipymo atvejų, užtikrinti komandiruotų darbuotojų teises ir pašalinti kliūtis ir neaiškumus, kurie apriboja laisvę teikti paslaugas.

32. Liuksemburgo vyriausybė tam prieštarauja ir teigia, kad Komisijos nurodyta bendradarbiavimo ir pasikeitimo informacija sistema neleidžia kompetentingoms administracijos institucijoms pakankamai veiksmingai vykdyti kontrolės. Be to, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymas nereikalauja jokios specialios teisinės formos atstovo funkcijų atžvilgiu. Galiausiai reikalaujamus dokumentus atstovui, neatsižvelgiant į laikotarpį

34. Komisija ir Taryba savo poziciją šiuo klausimu grindė EB 49 straipsnyje numatyta laisve teikti paslaugas, kuri vis daugiau įmonių skatina siųsti darbuotojus į laikinas komandiruotes į užsienį atlikti darbų ne tos valstybės narės, kurioje jie nuolatos dirba pagal darbo sutartį, teritorijoje. Direktyvos leidėjų nuomone, siekiant skatinti laisvą

paslaugų judėjimą reikia sudaryti sąžiningos konkurencijos sąlygas ir taikyti priemones, garantuojančias darbuotojų teises⁶. Dėl skirtumų, egzistuojančių tarp valstybėse narėse taikomų darbo sąlygų turinio, gali atsirasti situacijų, kai komandiruotiems darbuotojams mokami mažesni atlyginimai ir taikomos ne tokios darbo sąlygos, kokios taikomos priimančiojoje valstybėje. Tai daro poveikį sąžiningai įmonių konkurencijai ir vienodo požiūrio į įmones rezidentės ir ne rezidentės principui, o tai, vertinant socialiniu aspektu, yra nepriimtina. Pagrindinių minimalią apsaugą užtikrinančių priimančiosios valstybės darbo teisės nuostatų taikymas ir užsienio įmonėms turėtų padėti išvengti tokių konkurencijos iškreipimų.

tinas darbo sąlygas ir taip pagerinti teisinį saugumą⁸.

2. Teisinis vertinimo pagrindas

36. Dėl materialaus ir teisinio vertinimo pagrindo, kuriuo remdamasis Teisingumo Teismas turėtų vertinti nagrinėjamą Liuksemburgo teisės nuostatų suderinamumą su Bendrijos teisės aktais, norėčiau nurodyti, kad Direktyva 96/71 darbuotojų komandiravimo sritį suderina tik iš dalies⁹. Pirmiausia ją reikia laikyti Bendrijos kolizine darbo

35. Toliau turi būti išspręstos dėl tarpvalstybinio pobūdžio suteikimo darbo santykiams kylančios problemos, susijusios su darbo santykiams taikomais teisės aktais⁷. Nustatant, kurios nacionalinės teisės nuostatos kaip imperatyvieji reikalavimai Romos konvencijos dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės 7 straipsnio prasme taikomos darbuotojų komandiruočių sričiai, Direktyva 96/71 siekiama leisti iš anksto numanyti taiky-

8 — Direktyvos 96/71 7–11 konstatuojamosiose dalyse atsižvelgiama į direktyvos ir Romos konvencijos, kurios 6 straipsnis reglamentuoja subjektų darbo sutartis ir darbo santykius, ryšį. Pagal šią nuostatą dėl taikytinos teisės pasirinkimo arba objektyvios teisės sistemos yra reikšmingi „valstybės, kurioje darbuotojas vykdydamas sutartį paprastai dirba, net jei jis laikinai yra išsiųstas į komandiruotę į kitą valstybę, teisės aktai“ (Romos konvencijos 6 straipsnio 2 dalies a punktas). Ši nuostata iš dalies buvo pakeista Direktyva 96/71 ta prasme, kad direktyvoje nurodytoms darbo ir įdarbinimo sąlygoms yra reikšminga darbo vietos teisė, jei Romos konvencijos 6 straipsnyje nėra nustatyti palankesni darbo sutarčių reikalavimai. E. Jayme ir C. Kohler „Europäisches Kollisionsrecht 1997 – Vergemeinschaftung durch Säulenwechsel“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, serijos Nr. 17, Nr. 6, 1997 m., p. 400, manymu, direktyvą dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje galima suprasti kaip „privalomų normų“ Romos konvencijos 7 straipsnio prasme konkretninimą, nes tai aiškiai nurodo dešimtą konstatuojamąjį dalį.

9 — Žr. 2006 m. vasario 23 d. generalinio advokato P. Léger išvadą, pateiktą byloje *Komisija prieš Austriją* (C-168/04, Rink. p. I-9041, 28 punktas). Darbuotojų komandiravimo sritis dar nėra suderinta. Pagal 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, p. 36) 86 konstatuojamąją dalį ši sritis aiškiai nepatenka į direktyvos taikymo sritį. Komisijos pasiūlymas dėl biurokratinių kliūčių panaikinimo ir valstybių narių įpareigojimo bendradarbiauti komandiruojančią darbuotojus ir (arba) trečiųjų šalių piliečius Europos Parlamento ir Tarybos prašymu iš ankstesniojo direktyvos projekto buvo išbrauktas. Šiuo klausimu žr. iš dalies pakeistą pasiūlymą dėl 2006 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, COM(2006) 160 galutinis, p. 15 ir 16.

6 — Žr. penktą konstatuojamąją dalį.

7 — Žr. šeštą konstatuojamąją dalį.

teisės norma, reglamentuojančia komandiruočių darbuotojų darbo santykių aspektus ir sąlygas¹⁰. Tačiau Direktyva 96/71 nereglamentuoja atvykimo ir apsigyvenimo priimančiosios valstybės narės teritorijoje¹¹, taigi su tarpvalstybinio darbuotojų komandiravimu susiję paslaugų teikimo laisvės apribojimai iš principo taip pat turi būti vertinami remiantis tai sričiai svarbiomis EB sutarties nuostatomis ir pirmiausia EB 49 straipsniu.

37. Nagrinėjant pagal EB 226 straipsnį iškeltą ieškinį dėl valstybės išpareigojimų neįvykdymo ir vykdant teisminę kontrolę, ar nacionalinės priemonės nepažeidžia Bendrijos teisės aktų, reikia konkrečiai išnagrinėti, ar pažeidimas, dėl kurio kaltinama, yra susijęs vien tik su Direktyva 96/71 ar, atvirkščiai, yra tiesiogiai susijęs su EB 49 straipsniu. Jei tarpvalstybinio darbo paslaugų teikimą reglamentuojantys valstybės teisės aktai pažeidžia direktyvą, Sutartis netaikoma, nors, atsižvelgiant, kad Sutartis yra direktyvos teisinis pagrindas, bet koks direktyvos pažeidimas galiausiai yra ir Sutarties pažeidimas. Tačiau jeigu jie tiesiogiai pažeidžia Sutartį, nes jiems netaikoma direktyva, gali būti remiamasi tik Sutartimi¹².

- 10 — M. Schmidt „Das Arbeitsrecht der Europäischen Gemeinschaft“, Baden Badenas, 2001 m., p. 254, 259, mano, kad direktyva dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje ne tik suderina darbo sąlygas, bet ir apriboja kolizinių normų pasirinkimo laisvę. W. Däubler „Die Entsenderichtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 1997 m., p. 614, nurodo, kad Direktyva 96/71 pirmiausia remiasi EB sutarties 57 straipsnio 2 dalimi (dabar – EB 47 straipsnio 2 dalis) ir EB sutarties 66 straipsniu (dabar – EB 55 straipsnis). EB sutarties 66 straipsnis nurodo sąlygų ir apribojimų nustatymo galimybes įsisteigimo laisvės srityje ir numato jų atitinkamą taikymą paslaugų teikimo sričiai. Pagal EB sutarties 57 straipsnio 2 dalį valstybių narių teisės aktų ir administracinių aktų koordinavimo taryba gali priimti direktyvas, kuriomis būtų siekiama sudaryti geresnes sąlygas pasinaudoti pagrindinėmis laisvėmis (įsisteigimo ir (arba) paslaugų teikimo laisvė). Iš esmės tai įvyko. Direktyva koordinuoja darbo teisės reikalavimus, kurių privalo laikytis paslauga teikėjai. K. Forgó „Aktuelles zur Entsenderichtlinie“, *ecolex*, 1996 m., p. 818, teigia, kad Direktyva 96/71 pašalina skirtumus, atsirandančius dėl skirtingų teisės aktų kolizijos. Tačiau skirtumai, atsirandantys dėl skirtingų nacionalinės darbo teisės aktų, išliki ir įsigaliojus Direktyvai 96/71, nes ji nenumato turinio suderinimo. B. Borgmann „Kollisionsrechtliche Aspekte des Arbeitnehmer-Entsendegesetzes“, *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, 1996 m., p. 319, mano, kad Direktyva 96/71 koordinuoja tarptautiniu lygmeniu privalomas darbo teisės normas. Generalinės advokatės P. Mengozzi 2007 m. gegužės 23 d. Išvados, pateiktos šiuo metu Teisingumo Teisme nagrinėjamoje byloje *Laval un Partneri* (C-341/05), 58 punkte teigia, kad Direktyva 96/71 siekiama koordinuoti valstybių narių kolizines normas siekiant nustatyti nacionalinę teisę, taikytiną teikiant tarpvalstybines paslaugas, kai darbuotojai laikinai komandiruojami Bendrijos viduje, nesuderinant nei valstybių narių materialinės teisės normų, susijusių su darbo teise ir darbo bei įdarbinimo sąlygomis, be kita ko, dėl darbo užmokesčio normų, nei teisės imtis kolektyvinių veiksmų.
- 11 — Žr. 2005 m. rugsėjo 15 d. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvadą, pateiktą byloje *Komisija prieš Vokietiją* (C-244/04, Rink. p. I-885, 6 punktas).

38. Dėl įrodymų pateikimo bei įrodinėjimo naštos padalijimo reikia nurodyti, kad byloje dėl valstybės išpareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį pareiga įrodyti tariamą pažeidimą tenka Komisijai. Be to, ji turi Teisingumo Teismui pateikti argumentus, reikalingus šiam valstybės išpareigojimų neįvykdymo faktui patikrinti, ir negali remtis kokia nors prezumpcija¹³. Tačiau kaltinama

- 12 — Šiuo klausimu taip pat žr. 2006 m. gruodžio 14 d. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvadą, pateiktą byloje *Komisija prieš Vokietiją* (C-490/04), ir išvados *Laval un Partneri* 144–163 punktas (nurodyta 10 išnašoje).
- 13 — 2005 m. gegužės 12 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* (C-287/03, Rink. p. I-3761, 27 punktas), 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-341/02, Rink. p. I-2733, 35 punktas), 2001 m. gegužės 29 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-263/99, Rink. p. I-4195, 27 punktas), 2001 m. kovo 8 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-68/99, Rink. p. I-1865, 38 punktas), 1997 m. spalio 23 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-159/94, Rink. p. I-5815, 102 punktas) ir 1982 m. gegužės 25 d. Sprendimas *Komisija prieš Nyderlandus* (96/81, Rink. p. 1791, 6 punktas).

valstybė narė turi iš esmės ir detaliai ginčyti pateiktus duomenis ir jų pasekmes¹⁴.

įdarbinimo sąlygų taikymą, be nurodytųjų, kitoms sritims, jei įtraukiamos sąlygos yra viešosios tvarkos nuostatos¹⁵. Ji taip pat leidžia darbo ir įdarbinimo sąlygas, nustatytas kolektyvinėse sutartyse arba arbitražo sprendimuose, taikyti kitai veiklai, ne tik priede nurodytiems statybos darbams.

B — Ieškinio pagrindų nagrinėjimas

Dėl pirmojo kaltinimo

39. Kadangi Komisija kaltina neteisingai perkėlus Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalis, šis kaltinimas pirmiausia yra susijęs su šios antrinės teisės normos pažeidimu.

1. Viešosios tvarkos sąvoka, pateikta Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalyje

40. Liuksemburgo vyriausybė teigia, kad, visas 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje išvardytas sritis paskelbdama privalomomis vidaus teisės normomis, pasinaudojo Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalyje esančiu leidimu. Ši nuostata valstybėms narėms leidžia išplėsti darbo ir

41. Tačiau valstybės narės negali neribotai naudotis šiuo leidimu – pirmiausia jos turi atsižvelgti į pagrindines laisves ir direktyvos tikslą¹⁶. Tai galima paaiškinti tiek paslaugų teikimo laisvei taikoma pirmenybe, kurios įgyvendinimo, kaip nurodyta penktoje konstatuojamojoje dalyje, būtent siekia Direktyva 96/71, tiek ir remiantis principu, kad nuo pagrindinių laisvių leidžiančios

15 — Per derybas Taryboje pirmiausia Jungtinė Karalystė, Airija ir Portugalija nepritarė nebaigtam sąrašui, nes jis prieštarauja direktyvos tikslui sukurti aiškumą ir padidinti teisinį saugumą (1995 m. kovo 27–28 d., *Agence Europe*, 43 serija, Nr. 6449).

16 — Taip pat ir M. Fuchs ir F. Marhold „Europäisches Arbeitsrecht“ (2-asis leidimas, Viena, 2006 m., p. 322), B. Borgmann „Kollisionsrechtliche Aspekte des Arbeitnehmer-Entsendegesetzes“ (nurodyta 10 išnašoje, p. 316) mano, kad nors valstybės narės, nustatydamos griežtesnes tarptautiniu lygmeniu taikomas privalomas nuostatas, gali sumažinti nepageidaujamą jmonių iš valstybių, kuriose mažas darbo užmokestis, konkurenciją, tačiau tai darydamos jos, savaime suprantama, turi laikytis Bendrijos teisės aktų. S. Görres manymu („Grenzüberschreitende Arbeitnehmerentsendung in der EU“, Viena, Gracas, 2003 m., p. 122), kad būtų galima remtis Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalimi, nagrinėjamos valstybės narės darbo ir įdarbinimo sąlygos turi patekti į viešosios tvarkos nuostatų kategoriją, kurios nepažeidžia EB sutarties nuostatų. Vadinasi, autoriai pripažįsta, kad remiantis Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalimi būtina laikytis tam tikrų reikalavimų, kuriems būtina priklausyti tiek įgyvendinama laisvė teikti paslaugas, tiek ir konkretūs direktyvos leidėjų tikslai. Generalinis advokatas P. Mengozzi 2007 m. gegužės 23 d. Išvados, pateiktos byloje *Laval un Partneri* (C-341/05) 212 punkte, nurodo, kad, kaip matyti iš Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalies ir teismų praktikos, susijusios su EB 49 straipsniu, aplinkybė, kad nacionalinės normos priklauso su viešąja tvarka susijusių nuostatų arba imperatyviųjų nuostatų kategorijai, neleidžia joms prieštarauti Sutarties nuostatom.

14 — 1988 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (272/86, Rink. p. 4875, 21 punktus).

nukrypti nuostatos turi būti aiškinamos siaurai¹⁷. Pastarąjį Teisingumo Teismas yra ne kartą pabrėžęs viešosios tvarkos išimties kontekste¹⁸.

institucijų kontrolės vienašališkai nustatyti jos taikymo srities²⁰. Bet tai neatmeta galimybės, kad specifinės aplinkybės gali pateisinti rėmimąsi viešosios tvarkos sąvoka, taigi tam tikromis aplinkybėmis reikia valstybėms narėms pripažinti diskreciją, apribotą, kaip numatyta Sutartyje²¹.

42. Viešosios tvarkos sąvoka yra savarankiška Bendrijos teisės sąvoka, kuri bendrai nustato ir pagrindinių laisvių taikymo sritį, ir todėl turi būti aiškinama autonomiškai, o ne remiantis viena ar keliomis nacionalinės teisės sistemomis¹⁹. Tokios sąvokos aiškinimas yra Teisingumo Teismo kompetencija, vadinasi, valstybės narės negali be Bendrijos

43. Tačiau, nepaisant šių bendrųjų principų, viešosios tvarkos sąvokai dėl jos konteksto Bendrijos teisės sistemoje ir atitinkamos normos tikslo gali tekti skirtinga reikšmė²². Nagrinėjami atveju viešosios tvarkos sąvoka, atsižvelgiant į Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalies kontekstą, turi leidžiančios nukrypti nuostatos poveikį, nes išplėsti Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje išvardytas sritis, kurioms taikomos minimalios apsaugos sąlygos, ji leidžia tik tam tikromis sąlygomis.

- 17 — Dėl aplinkybių, susijusių su laisvės teikti paslaugas ir įsisteigimo laisvės apribojimais, žr. 2006 m. gegužės 16 d. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados, pateiktos sujungtose bylose *Placanica, Palazese ir Sorrichio* (C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1892), 143 punkta. N. Georgiadis „Derogation clauses: the protection of national interests in EC law“, Briuselis, 2006 m., p. 72, nurodo, kad visos leidžiančios nukrypti nuostatos, ypač viešosios tvarkos išimtis, turi būti aiškinamos siaurai. Pasak J. Wichmann, „Dienstleistungsfreiheit und grenzüberschreitende Entsendung von Arbeitnehmern“, Frankfurtas prie Maino, 1998 m., p. 104, 105, ginčijant aiškinimą plačiau galima pateikti konteksto argumentus. Vien jos, kaip Sutartyje numatytos išimties nuostatos, statusas rodo, kad *ordre-public* išlyga turi būti aiškinama siaurai. Todėl viešąją tvarką galima remtis tik tada, kai valstybės narės pagrindiniams interesams kyla pakankamai didelė grėsmė.
- 18 — Teisingumo Teismas šiuo klausimu kaskart pabrėžė, kad viešosios tvarkos išlyga yra siaurai aiškintina pagrindinio laisvo asmenų judėjimo principo, kurio aprėpties valstybės narės negali nustatyti vienašališkai, išimtis. Žr. 1975 m. vasario 26 d. Sprendimą *Bonsignore* (67/74, Rink. p. 297, 6 punktas), 1975 m. spalio 28 d. Sprendimą *Rutili* (36/75, Rink. p. 1219, 1975 m. spalio 27 d. Sprendimą *Bouchereau* (30/77, Rink. p. 1999, 33 punktas), 1999 m. sausio 19 d. Sprendimą *Calfa* (C-348/96, Rink. p. I-11, 23 punktas), 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Orfanopoulos ir Oliveri* (C-482/01 ir C-493/01, Rink. p. I-5257, 64 ir 65 punktai), 2006 m. sausio 31 d. Sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (C-503/03, Rink. p. I-1097, 45 punktas), 2006 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-441/02, Rink. p. I-3449, 34 punktas) ir 2007 m. sausio 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (C-50/06, Rink. p. I-4383, 42 punktas).
- 19 — 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimas *EMU Tabac* (C-296/95, Rink. p. I-1605, 30 punktas) ir 1982 m. kovo 23 d. Sprendimas *Levin* (53/81, Rink. p. 1035, 10–12 punktai).

- 20 — Pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinių valdžios institucijų rėmimas viešosios tvarkos sąvoka bet kuriuo atveju reiškia, kad, be įstatymo pažeidimui sukkelto visuomenės sutrikdymo, kyla reali ir pakankamai didelė grėsmė pagrindiniams visuomenės interesams. Žr. sprendimą *Rutili* (nurodytas 18 išnašoje, 28 punktas), sprendimą *Bouchereau* (nurodytas 18 išnašoje, 35 punktas), sprendimą *Orfanopoulos ir Oliveri* (nurodytas 18 išnašoje, 66 punktas), sprendimą *Komisija prieš Ispaniją* (nurodytas 18 išnašoje, 46 punktas), sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (nurodytas 18 išnašoje, 35 punktas) ir sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (nurodytas 18 išnašoje, 43 punktas).
- 21 — Žr. 1974 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Van Duyn* (41/74, Rink. p. 1337, 18 ir 19 punktai).
- 22 — Daugelyje Bendrijos teisės nuostatų, pirminės teisės lygmeniu tai pirmiausia – EB 30 straipsnis, EB 39 straipsnio 3 dalis, EB 46, 55 straipsniai ir EB 58 straipsnio 1 dalies b punktas, svarbos įgijo vadinamieji pagrindinių teisių barjerai, kurie tam tikromis aplinkybėmis leidžia apriboti pirminėje teisėje įtvirtintas laisves – laisvą prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimą. Šalia to, viešosios tvarkos sąvoka antrinėje teisėje sutinkama arba kaip nukrypti leidžianti nuostata, arba kaip aiškinanti ir tikslinanti antrinės teisės nuostata (šiuo klausimu žr. H. Schneider „Die öffentliche Ordnung als Schranke der Grundfreiheiten im EG-Vertrag“, Baden Baden, 1998 m., p. 53).

44. Priimant Direktyvą 96/71 paskelbta Tarybos ir Komisijos deklaracija Nr. 10 viešosios tvarkos sąvoką konkrečių sąlygų atžvilgiu, leidžiančių pasinaudoti šiuo leidimu, patikslino taip, kad ji, be kita ko, turi būti laikoma „apimančia privalomas nuostatas, nuo kurių negalima nukrypti ir kurios savo pobūdžiu ir tikslu atitinka privalomuosius viešojo intereso reikalavimus“.

45. Manau, nėra pagrindo teigti, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalis negali būti aiškinama remiantis šia deklaracija. Teisingumo Teismas dėl rėmimosi Tarybos protokoluose įrašytomis deklaracijomis aiškinant antrinės teisės aktus nurodė, kad į deklaracijas neturėtų būti atsižvelgiama tik tada, kai ginčijamoje nuostatoje nenurodytas, vadinasi, teisiškai yra nesvarbus, jų turinys²³. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Deklaracija Nr. 10 ne tik neprieštaruja viešosios tvarkos sąvokai, o, atvirkščiai, – padeda nustatyti leidžiančios nukrypti nuostatos turinį. Kadangi deklaracija nurodo privalomuosius viešojo intereso reikalavimus, ji atitinka ir Teisingumo Teismo praktiką, taikomą taip pat tarpvalstybinėms darbuotojų komandi-

ravimo situacijoms, susijusioms su svarbiais pagrindinių laisvių apribojimais. Tai, kad Deklaracija Nr. 10 nebuvo paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, priešingai negu savo pastabose nurodo Liuksemburgo vyriausybė, jos teisinės svarbos nesumenkina, pirmiausia todėl, kad Liuksemburgo vyriausybė, kaip valstybės narė, atstovaujamos Taryboje, konstitucinė atstovė, turi pripažinti, kad buvo susipažinusi su aiškinamomis deklaracijomis, kurias per teisėkūros procedūrą paskelbė šis organas²⁴. Todėl aiškinant galima remtis Deklaracija Nr. 10.

46. Atsižvelgdama į tai, kas buvo išdėstyta pirmiau, manau, kad valstybė narė negali reikalauti, kad kitose valstybėse narėse įsisteigusios įmonės laikytųsi visų privalomų jos darbo teisės nuostatų²⁵. Reikia pritarti Komisijai, kad, siekiant kuo plačiau įgyvendinti laisvę teikti paslaugas, tokioms nuostatomis reikia priskirti tik tas įstatymu numatytas darbo ir įdarbinimo sąlygas, kurios yra

23 — 1988 m. vasario 23 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (429/85, Rink. p. 843, 9 punktas), 1991 m. balandžio 26 d. Sprendimas *Antonissen* (C-292/89, Rink. p. I-745, 18 punktas), 1997 m. gegužės 29 d. Sprendimas *VAG Sverige* (C-329/95, Rink. p. I-2675, 23 punktas), 1998 m. gruodžio 3 d. Sprendimas *Generics (UK) ir kt.* (C-368/96, Rink. p. I-7967, 25–28 punktai).

24 — Prieštaravimas Deklaracijos Nr. 10 turiniui, nors ji priskirtina Tarybai kaip institucijai, vadinasi, be kita ko, ir Liuksemburgo vyriausybei, prieštarautų teisės principui *venire contra factum proprium nemini licet*, pagal kurį niekas negali prieštarauti savo veiksams.

25 — Pirmiausia žr. 2002 m. sausio 24 d. Sprendimą *Portugaia Construções* (C-64/99, Rink. p. I-787, 17 punktas) ir 2001 m. kovo 15 d. Sprendimą *Mazzoleni* (C-165/98, Rink. p. I-2189, 23 punktas), kuriuose Teisingumo Teismas nurodė, kad ypač paslaugų teikimo reikalavimų savo teritorijoje valstybė narė negali nustatyti tokių pačių kaip įsisteigimo reikalavimai, kitaip Sutarties nuostatos, skirtos laisvam paslaugų teikimui užtikrinti, taptų neveiksmingos.

nepakeičiama valstybių narių teisės sistemos dalis²⁶. Ar ginčijamos teisės normos atitinka šį reikalavimą, reikia išnagrinėti konkrečiai.

dokumento Direktyvos 92/533 prasme reikia pritarti Komisijos argumentui, kad iš principo priimančioji valstybė neturi užtikrinti Direktyvos 91/533 nuostatų laikymosi kontrolės.

2. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1, 2, 8 ir 11 punktai.

— Reikalavimas dėl rašytinės darbo sutarties arba kito analogiško dokumento Direktyvos 92/533 prasme

47. Dėl 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1 punkte esančio reikalavimo dėl darbo sutarties arba kito analogiško

48. Direktyva 91/533 siekiama suderinti darbo santykių formą reglamentuojančius teisės aktus, kuriuos valstybės narės, atsižvelgdamos į didėjančią darbo santykių įvairovę, priėmė siekdamos padėti darbuotojams suvokti savo teises ir nustatyti skaidrius darbo santykius²⁷. Jiems priskiriamas ir bylos šalių minimas reikalavimas įrodyti, kad darbdavys įvykdė Direktyvos 92/533 2 straipsnio 1 dalyje, skaitomoje kartu su 3 straipsnio 1 dalimi, numatytą pareigą raštu informuoti darbuotoją apie visus esminius sutarties arba darbo santykių aspektus ir pagal Direktyvos 91/533 4 straipsnio 1 dalį pateikė informaciją apie komandiravimo į užsienį sąlygas. Darbdavys savo pareigą įvykdo parengdamas dokumentus su reikalinga informa-

26 — C. Wolfsgruber „Die grenzüberschreitende Entsendung von Arbeitnehmern“, Viena, 2001 m., p. 42, Deklaracijos Nr. 10 nemini. Nepaisant to, autorė mano, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalyje esančią viešosios tvarkos sąvoką, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su EB 46 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti siaurai. Taigi išplėsti priimančiosios valstybės darbo ir įdarbinimo sąlygų sritį galima tik tada, jei „kyla reali ir pakankamai didelė grėsmė pagrindiniams visuomenės interesams“. W. Däubler „Die Entsende-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht“ (nurodyta 10 išnašoje, p. 615) nurodo, kad jokia būdu negalima visų įmonėms rezidentėms taikomų kolektyvinių darbo sutarčių darbo sąlygų taikyti ir paslaugų teikėjams iš kitų valstybių narių. Atvirkščiai, čia kalbama apie minimalų darbo užmokestį ir minimalios trukmės atostogas, todėl nėra reikalo, pavyzdžiui, atsižvelgti į didesnę kvalifikuoto darbuotojo atlyginimą, įprastinius priedus, įmonės mokamą pensiją ir kt. Tuo remiantis galima daryti išvadą, kad nors Direktyva 96/71 ir nustato pagrindines minimalios apsaugos nuostatas, tačiau ji taip pat siekia pagal galimybes išvengti laisvės teikti paslaugas apribojimų, grindžiamų viešosios tvarkos tikslu.

27 — Kartu Direktyva 91/533 siekiama perkelti Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 9 punktą, kuriame numatyta, kad kiekvieno Europos Bendrijos pagal darbo sutartį dirbančio darbuotojo darbo sąlygos nustatomos įstatymais, kolektyvinėmis darbo sutartimis arba darbo sutartimis, sudarytomis atsižvelgiant į situaciją konkrečiose valstybėse.

cija ir įteikdamas juos darbuotojui prieš šiam išvykstant²⁸.

49. Direktyvos paskutinėje konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „kadangi valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais turi įtvirtinti nuostatas, būtinas, kad būtų pradėta laikytis šios direktyvos, arba privalo užtikrinti, kad darbdaviai ir darbuotojai reikiamas nuostatas įtvirtintų tarpusavio susitarimu; šiuo atveju valstybės narės įpareigojamos imtis reikiamų priemonių, leidžiančių joms visada užtikrinti, jog bus pasiekti šios direktyvos nustatyti rezultatai“. Kaip matyti iš teksto, valstybių narių pareiga perkelti direktyvą neapsiriboja vien tik teisėkūros veiksmais, bet apima ir šių nuostatų įgyvendinimą, įskaitant jų laikymosi kontrolę. Tokia pareiga atitinkamai valstybei narei numatoma ir darbuotojų komandiravimo atveju: pagal Direktyvos 91/533 4 straipsnio 1 dalį ji turi užtikrinti, kad darbuotojui prieš išvykstant būtų suteikta papildomos informacijos apie jo komandi-

ravimo sąlygas. Jei komandiruojanči valstybė jau pasinaudojo savo kontrolės įgaliojimais, tai, atsižvelgiant į Direktyva 91/533 vykdomą derinimą, priimančioji valstybė tam nebeturi kompetencijos.

50. Tokia kompetencija neatsiranda ir iš Direktyvos 91/533. Jos negalima pagrįsti ir tuo, kad Liuksemburgas pirmiau minėtą pareigą teikti informaciją paskelbė esant viešosios tvarkos apsaugos nuostatomis. Toks 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytas reikalavimas negali būti priskirtas pagrindinems sritims, nustatytoms Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje, kurioms taikomos Bendrijos darbo ir įdarbinimo sąlygos. Reikia gerbti teisėkūros sprendimą pareigos teikti informaciją pagal Direktyvą 91/533 neįtraukti į Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje esantį katalogą²⁹.

28 — Pagal Direktyvos 91/533 2 straipsnio 1 dalį, skaitomą kartu su 3 straipsnio 1 dalimi, darbdavys vėliausiai per du mėnesius nuo darbo pradžios privalo raštu informuoti darbuotoją apie esminius darbo sutarties arba darbo santykių punktus. Direktyvos 91/533 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta minimali pareigos teikti informaciją aprėptis. Be to, pagal Direktyvos 91/533 4 straipsnio 1 dalį, jei valstybė (valstybės), kurioje (kuriose) darbuotojui reikia dirbti, nėra valstybė narė, kurios teisės aktai ir (arba) praktika reglamentuoja jo sutartį arba darbo santykius, darbuotojui turi būti raštu pateikta papildomos informacijos apie i) darbo užsienyje trukmę, ii) valiutą, kuria bus mokamas darbo užmokestis, iii) atitinkamais atvejais išmokas pinigais ar natūra, skirtas už darbą užsienyje, atitinkamais atvejais darbuotojo grąžinimo į jo šalį sąlygas, taip pat ir šiais atvejais pateikiant informaciją apie valiutą, kuria bus išmokamas darbo užmokestis, taip pat už buvimo užsienyje mokamas išmokas ir nurodant teisės ir administracinius aktus bei įstatus arba tarifinių sutarčių nuostatas. Šie dokumentai darbuotojui turi būti įteikti prieš jam išvykstant. Šiuo klausimu žr. M. Fuchs ir F. Marhold „Europäisches Arbeitsrecht“ (nurodyta 16 išnašoje, p. 79 ir tolesni).

51. Galiausiai kaip šio kaltinimo nagrinėjimui nesvarbų reikia atmesti Liuksemburgo vyriausybės argumentą dėl rėmimosi teisės aktų leidybos procedūra, po kurios buvo priimta Direktyva 2006/123. Nagrinėjamas Liuksemburgo 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymas su Direktyva 2006/123 būtent nėra susijęs nei materialiai, nei laiko prasme. Atvirkščiai, juo perkeliama vien tik Direktyva 96/71.

29 — Dėl Direktyvų 96/71 ir 2006/123 teisinio santykio žr. pastabas, išdėstytas 9 išnašoje.

— Automatiškas darbo užmokesčio pritaikymas prie pragyvenimo išlaidų pokyčių

52. Dėl 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyto automatiško darbo užmokesčio pritaikymo prie pragyvenimo išlaidų pokyčių Liuksemburgo vyriausybė teigia, kad juo Liuksemburge siekiama apsaugoti darbuotojus ir užtikrinti socialinę taiką. Ji nurodo, kad toks reikalavimas dėl automatiško pritaikymo netiesiogiai numatytas Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje.

53. Tačiau Komisija priekaištauja ne dėl šio mechanizmo automatiškumo, o dėl neginčijamo fakto, kad pagal Liuksemburgo teisės aktus taikomas bendras darbo užmokesčio indeksavimas, apimantis tiek faktinį, tiek ir minimalų darbo užmokestį. Jau 2004 m. rugpjūčio 30 d. laiške Liuksemburgo vyriausybė nurodė, kad pagal Liuksemburgo teisės aktus bendras indeksavimo mechanizmas taikomas ir minimaliam atlyginimui. Tačiau, Komisijos manymu, tai neatitinka reikalavimų, numatytų Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies c punkte, kuriame kalbama vien tik apie minimalų darbo užmokestį.

54. Reikia pritarti Komisijai, kad Liuksemburgo teisės aktas, perkeliantis Direktyvą 96/71, nukrypsta nuo jos teksto. Nagrinėjant klausimą, ar nacionalinės teisės nuostata neprieštarauja Bendrijos teisės aktams, reikia atsižvelgti į aiškinimą, kuriuo naci-

onaliniai teismai grindžia šią nuostatą³⁰. Tačiau 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punkto formuluotė nėra nei dviprasmiška, nei grindžiama aiškiniu, kuris prieštarautų Bendrijos teisės aktams. Kadangi, remiantis objektyviais kriterijais 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymą reikia aiškinti būtent taip, kad pritaikant darbo užmokestį prie pragyvenimo išlaidų vykdomas bendras darbo užmokesčio indeksavimas, kuris taip pat turi teigiamą poveikį minimaliam darbo užmokesčiui, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punktą atitinka Bendrijos teisės reikalavimus, numatytus Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies c punkte. Šia prasme Komisijos argumentą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

— Reikalavimas laikytis ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo reglamentavimo

55. Reikalavimo laikytis 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatyto ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo reglamentavimo negalima priskirti nė

30 — K. Lenaerts, D. Arts ir I. Maselis „Procedural Law of the European Union“ (2-asis leidimas, Londonas, 2006 m., 5–056 punktai, p. 1622) nurodo, kad nacionalinių įstatymų, potvarkių arba administracinių aktų taikymo aprėptis turi būti vertinama atsižvelgiant į nacionalinių teismų aiškinimą. Jei nacionalinė nuostata gali būti aiškinama dvejopai – kaip atitinkanti Bendrijos teisę ir kaip jai prieštaraujanti, Komisija turi pateikti įrodymą, kad nacionalinių teismų aiškinimas prieštarauja Bendrijos teisės aktams. Tačiau nagrinėjamu atveju 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 2 punkto formuluotė nėra dviprasmiška ir negali būti aiškinama kaip pažeidžianti Direktyvos 91/533 3 straipsnio 1 dalies c punktą.

vienai Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalyje išvardytai kategorijai, vadinasi, jis nepatenka į pagrindines sritis, kurioms taikomos Bendrijos darbo ir įdarbinimo sąlygos. Kadangi jis grindžiamas leidimu, numatytu Direktyvos 96/71 3 straipsnio 10 dalyje, turi būti išnagrinėtas remiantis viešosios tvarkos sąvoka Deklaracijos Nr. 10 prasme, kurios turinį iš esmės atspindi Teisingumo Teismo praktika, susijusi su EB 49 straipsniu³¹.

56. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką EB 49 straipsnis reikalauja ne tik panaikinti bet kokią kitoje valstybėje narėje įsteigto paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet taip pat panaikinti bet kokius apribojimus, net vienodai taikomus tiek nacionaliniams, tiek kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, jei jie draudžia, trukdo ar daro mažiau patrauklią paslaugų teikėjo, įsteigto kitoje valstybėje narėje, kurioje jis teisėtai teikia analogiškas paslaugas, veiklą³². Remiantis šia apibrėžtimi, tam, kad Liuksemburgo reikalavimus dėl ne visos darbo dienos ir terminuoto darbo reglamentavimo būtų galima laikyti laisvės teikti paslaugas apribojimais EB 49 straipsnio prasme, pakanka to, kad jie griežtesni už siunčiančiosios valstybės reikalavimus ir todėl užsienio įmonei

paslaugų teikimą Liuksemburge daro mažiau patrauklų.

57. Toliau Teisingumo Teisimas pripažino, kad laisvė teikti paslaugas, kaip vienas iš pagrindinių Sutarties principų, gali būti ribojama tik bet kuriam valstybės narės, kurioje teikiamos paslaugos, teritorijoje veiklą vykdančiam asmeniui ir įmonei taikomu teisės aktu, atitinkančiu privalomąjį bendrojo intereso pagrindą, kurio dar nesaugo paslaugų teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje taikomi teisės aktai³³.

58. Liuksemburgo vyriausybės manymu, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 8 punktu siekiama užtikrinti vienodą požiūrį ir vienodus atlyginimus darbuotojams, vadinasi, juo siekiama teisėto Bendrijos teisės tikslo – darbuotojų apsaugos. Kaip teigia Liuksemburgo vyriausybė, šios nuostatos tikslas – užtikrinti darbuotojų teises,

31 — Žr. 45 punktą.

32 — 1991 m. liepos 25 d. Sprendimas *Säger* (C-76/90, Rink. p. I-4221, 12 punktas), 1994 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimas *Vander Elst* (C-43/93, Rink. p. I-3803, 14 punktas), 1996 m. kovo 28 d. Sprendimas *Guiot* (C-272/94, Rink. p. I-1905, 10 punktas), 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Reisebüro Broede* (C-3/95, Rink. p. I-6511, 25 punktas), 1997 m. liepos 9 d. Sprendimas *Parodi* (C-222/95, Rink. p. I-3899, 18 punktas), sprendimas *Portugaia Construções* (nurodytas 25 išnašoje, 16 punktas) ir 2006 m. sausio 19 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-244/04, Rink. p. I-885, 30 punktas).

33 — 2001 m. spalio 25 d. Sprendimas *Finalarte* (C-49/98, C-50/98, C-52/98–C-54/98 ir C-68/98–C-71/98, Rink. p. I-7831, 31 punktas), 1999 m. lapkričio 23 d. Sprendimas *Arblade* (C-369/96 ir C-376/96, Rink. p. I-8453, 34 punktas).

kurias Bendrijos teisės sistemoje jau įtvirtino Direktyvos 97/81/EB³⁴ ir 99/70/EB³⁵. Be to, ji tik perkelia iš Bendrijos teisinės sistemos kilusius principus.

ir pati Liuksemburgo vyriausybė, Bendrijos lygmeniu nustato Direktyvos 97/81 ir 99/70, ir todėl juos turi perkelti visos valstybės narės³⁶. Vadinasi, interesus, kuriuos jie įtvirtina, jau gina teisės aktai, taikomi paslaugos teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje. Todėl Liuksemburgo vyriausybė, siekdama ginčijamą nacionalinę teisės normą kvalifikuoti kaip viešosios tvarkos srities nuostatą, negali remtis imperatyviaisiais bendrojo intereso pagrindais.

59. Tokiai teisės sampratai aš negaliu pritarti. Tas faktas, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas minėtų direktyvų reglamentavimo sritį, t. y. darbo ne visą dieną ir darbo pagal terminuotas darbo sutartis reglamentavimo, neįtraukė į Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalį, rodo, kad šios Europos darbo teisės sritys būtent nepriskiriamos Bendrijos viešajai tvarkai. Be to, čia kalbama apie reikalavimus, kuriuos, kaip pripažįsta

— Reikalavimas dėl kolektyvinių darbo sutarčių

60. Dėl 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punkte esančios nuorodos į privalomas nacionalinės teisės nuostatas kolektyvinėse darbo sutartyse, pirmiausia kyla klausimas dėl šio reikalavimo suderinamumo su Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalimis. Komisija abejoja dėl tinkamo perkėlimo ir priekaištuoja Liuksemburgui iš esmės dėl to, kad, neatsižvelgdamas į aktų teisinį pobūdį ir materialų turinį, pažeisdamas Direktyvos 3 straipsnio

34 — 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyva 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kuri sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC) (OL L 14, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 267). Direktyva užtikrina darbuotojams, susijusiems su naujomis lanksiomis darbo formomis, vienodo požiūrio taikymą, kaip ir darbuotojams, dirbantiems visą darbo dieną ir dirbantiems pagal neterminuotas darbo sutartis. Siekiama sukurti palankesnes sąlygas dirbti ne visą dieną; darbdaviams teikiamos rekomendacijos dėl to, kaip jie turėtų atsižvelgti į darbuotojų pageidavimus dėl lankščių darbo formų.

35 — 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyva 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, p. 43). Siekiant įtvirtinti vienodą požiūrį į darbuotojus ir išvengti piktnaudžiavimo, kai viena po kitos sudaromos darbo sutartys arba tokio pobūdžio darbo santykiai, direktyvoje pateikiami minimalūs terminuotų darbo sutarčių reikalavimai. Direktyva valstybės narės raginamos numatyti sankcijas už šių minimalių reikalavimų pažeidimus. Joje taip pat numatytos specialios išlygos, siekiant apriboti administravimo našta, su kuria dėl šių naujų nuostatų taikymo susidurs mažosios ir vidutinės įmonės.

36 — 1997 m. birželio 6 d. bendrosios skirtingų pramonės šakų organizacijos, t. y. Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungą (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC) sudarė Bendrąjį susitarimą dėl darbo ne visą darbo dieną, o 1999 m. kovo 18 d. – Bendrąjį susitarimą dėl darbo pagal terminuotas sutartis, kurie turėjo būti įgyvendinti atitinkamai Direktyvomis 97/81 ir 99/70. Kaip matyti iš Direktyvos 97/81 keturioliktos konstatuojamosios dalies ir (arba) Direktyvos 99/70 šešioliktos konstatuojamosios dalies, pagal Sutarties 249 straipsnį direktyva yra tinkamas instrumentas bendrajam susitarimui įgyvendinti, nes ji privaloma valstybėms narėms siekiant rezultato atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos gali pasirinkti jos įgyvendinimo formą ir būdus.

10 dalyje esantį leidimą, jis tam tikrą aktų kategoriją siekė priskirti privalomoms nacionalinės teisės nuostatomis.

61. Komisijos kaltinimai susiję su dviem šio reikalavimo aspektais, ir juos reikia išnagrinėti atskirai. Iš pradžių reikia pritari Komisijai dėl to, kad sąvoka „kolektyvinės darbo sutartys“, esanti 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies įvadiniamame sakinyje, ir ta pati sąvoka, esanti šios nuostatos 11 punkte, turi skirtingą reikšmę. Pirmuoju atveju kalbama apie „visuotinai taikomas kolektyvines sutartis“, o 11 punkte tik bendrai nurodomos „kolektyvinės darbo sutartys“. Tačiau antruoju atveju gali būti kalbama tik apie tas kolektyvines sutartis, kurios nebuvo paskelbtos visuotinai taikytinomis. Tačiau, kadangi Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies antros įtraukos formuluotė aiškiai nurodo tik kolektyvines sutartis, kurios buvo paskelbtos visuotinai taikytinomis, būdamos tokios, jos nepatenka į šios nuostatos taikymo sritį, ir todėl tokios kolektyvinės sutartys negali būti priskirtos pagrindinėms sritims, kurioms taikomos Bendrijos darbo ir įdarbinimo sąlygos³⁷.

37 — Nepateikdami tikslaus teisinio vertinimo pagal Direktyvą 96/71, W. Daubler „Die Entsende-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht“ (nurodyta 10 išnašoje, p. 615) ir B. Borgmann „Entsendung drittstaatsangehöriger Arbeitnehmer durch EU-Unternehmen nach Deutschland“, *Zeitschrift für Ausländerrecht und Ausländerpolitik*, 1993, p. 122, yra tos nuomonės, kad ne visos nacionalinėms įmonėms taikomos kolektyvinių darbo sutarčių nuostatos dėl darbo sąlygų gali būti taikomos paslaugų teikėjams iš kitų valstybių narių. Antrasis autorius netgi mano, kad ne visuotinai taikomų nacionalinių kolektyvinių darbo sutarčių privalomas taikymas užsienio darbo sutartims laikytinas atvira užsienio įmonių diskriminacija.

62. Kitas aspektas susijęs su tam tikros kategorijos aktų kvalifikavimu kaip viešosios tvarkos nuostatų, neatsižvelgiant į jų teisinį pobūdį ir materialų turinį. Kad būtų galima nustatyti, ar tam tikra kolektyvinės sutarties nuostata gali būti laikoma privaloma nuostata Deklaracijos Nr. 10 prasme, mano manymu, atitinkama valstybė narė turi konkrečiai nurodyti kolektyvines sutartis³⁸. Tačiau 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punkte esanti nuoroda į kolektyvines darbo sutartis yra labai bendro pobūdžio, tarsi iš dokumento blanko paimta nuostata, neatitinkanti minimalių tikslumo ir aiškumo reikalavimų. Pastarasis yra būtinas, nes negalima atmesti galimybes, kad tam tikromis aplinkybėmis kolektyvinių sutarčių nuostatų taikymas komandiruotiems darbuotojams gali būti nesuderinamas su laisve teikti paslaugas³⁹. Todėl, atsižvelgiant į konkrečią situaciją, kaskart būtina išnagrinėti, ar, objektyviai vertinant komandiruojamų darbuotojų apsaugos užtikrinimą, ginčijama norma realiai naudinga iš esmės sustiprinant atitinkamų darbuotojų socialinę apsaugą. Tačiau dėl bendro pobūdžio nuorodos į kolektyvines darbo sutartis

38 — Tai aiškėja iš valstybių narių bendros pareigos taip perkelti direktyvos reikalavimus, kad jais būtų visiškai atsižvelgta į direktyvą siekiamo teisinės situacijos aiškumo ir tikslumo reikalavimus (žr. 1983 m. kovo 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (300/81, Rink. p. 449, 10 punktas) ir 1986 m. gruodžio 2 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (239/85, Rink. p. 3645, 7 punktas).

39 — Tai Teisingumo Teismas pripažino sprendime *Portugaia Construções* (nurodytas 25 išnašoje, 28 ir 29 punktai) dėl nacionalinių nuostatų, reglamentuojančių minimalų paslaugų teikėjų darbo užmokesčių, taikymo. Todėl nacionalinės valdžios institucijos ir (arba) teismai turi nustatyti, ar vertinant objektyviai nagrinėjamos nuostatos užtikrina komandiruotų darbuotojų apsaugą ir ar šios normos realiai naudingos iš esmės sustiprinant atitinkamų darbuotojų socialinę apsaugą. Taigi Teisingumo Teismas aiškiai parodė, kad tariamai naudingos nacionalinės nuostatos dėl darbo ir įdarbinimo sąlygų, kaip antai minimalaus darbo užmokesčio reikalavimas, ne visada gali būti naudingos komandiruotiems darbuotojams. Mano nuomone, taip pat yra su kolektyvinių sutarčių nuostatomis. Tokią nuomonę pateikia ir generalinis advokatas P. Mengozzi išvados, pateiktos byloje *Laval un Partneri* (nuodyta 16 išnašoje), 237 punkte, kuriame daroma nuoroda į sprendimą *Portugaia Construções*.

Teisingumo Teismas išsamaus nagrinėjimo pateikti negali.

Dėl antrojo kaltinimo

63. Procedūriniu požiūriu Liuksemburgo vyriausybė, atsiliepime nurodydama kolektyvinės darbo sutartis, kurias ji pateikė 2004 m. rugpjūčio 30 d. atsakymo priede, neįvykdė savo pareigos – iš esmės ir detalai ginčyti pateiktus duomenis⁴⁰. Kaip teisingai nurodo Komisija, tai – Didžiosios Hercogystės teisės aktu visuotinai taikomomis paskelbtos kolektyvinės darbo sutartys 1 straipsnio 1 dalies įvadinio sakinio prasme, o ne šios bylos dalyku esančios kitos kolektyvinės darbo sutartys, kurios nurodytos 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punkte.

64. Vadinasi, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 11 punktą prieštarauja Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalimis.

40 — Čia turima galvoje „Convention collective de travail pour le métier de plafonneur-façadier“ (1996 m. sausio 31 d. Didžiosios Hercogystės teisės aktas, *Mémorial A*, Nr. 14), „Convention collective de travail pour les métiers d'installateur sanitaire et d'installateur de chauffage et de climatisation“ (1996 m. rugsėjo 23 d. Didžiosios Hercogystės teisės aktas, *Mémorial A*, Nr. 72), „Contrat collectif pour le bâtiment“ (1997 m. vasario 18 d. Didžiosios Hercogystės teisės aktas, *Mémorial A*, Nr. 14).

65. Oficialiame pranešime Komisija pirmą kartą Liuksemburgo vyriausybei nurodė, kad Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punkte valstybėms narėms nustatytas įpareigojimas imtis priemonių, kad kitoje valstybėje narėje įsisteigusios įmonės laikytųsi maksimalaus darbo ir minimalaus poilsio laiko reikalavimų. Ji nurodė, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 3 punkte minimalus poilsio laikas apribojamas savaitės poilsio laiku. Tačiau sąvoka „minimalus poilsio laikas“ apima ne tik savaitės poilsio laiką, bet ir kitą poilsį, kaip antai kasdienį poilsį arba pertraukas, kuris yra numatytas Direktyvos 2003/88/EB⁴¹ 3 ir 4 straipsniuose.

66. Jau 2004 m. rugpjūčio 30 d. atsakyme Liuksemburgo vyriausybė pripažino nevisiškai perkėlusį Direktyvą 96/71⁴².

41 — 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381).

42 — Ji pranešė rengianti įstatymo projektą, kuriuo į 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 3 punktą bus įtraukta nuoroda į kasdienį poilsį ir pertraukas. Kaip nurodyta atsiliepime į ieškinį, tai buvo padaryta 2006 m. gegužės 19 d. Įstatymo 4 straipsniu, perkeliančiu Direktyvas 2003/88 ir 96/71 (*Loi du 19 mai 2006 [1] transposant la directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail; 2] modifiant la loi modifiée du 7 juin 1937 ayant pour objet la réforme de la loi du 31 octobre 1919 portant règlement légal du louage de services des employés privés; 3] modifiant la loi modifiée du 9 décembre 1970 portant réduction et réglementation de la durée de travail des ouvriers occupés dans les secteurs public et privé de l'économie; 4] modifiant la loi modifiée du 17 juin 1994 concernant les services de santé au travail 5] modifiant la loi du 20 décembre 2002 portant 1. transposition de la directive 96/71/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 1996 concernant le détachement de travailleurs effectué dans le cadre d'une prestation de service; 2. réglementation du contrôle de l'application du droit du travail* (2006 m. gegužės 31 d., *Mémorial A*, Nr. 97, p. 1806)).

67. Taigi bet kuriuo atveju ji savo įsipareigojimus įvykdė tik pasibaigus jai Komisijos 2005 m. spalio 12 d. pagrįstoje nuomonėje nustatytam dviejų mėnesių terminui. Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į valstybės narės padėtį pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje⁴³. Kadangi Liuksemburgo vyriausybė neginčija, jog perkėlimo priemonių ėmėsi pavėluotai, kaltinimas yra pagrįstas.

Dėl trečiojo kaltinimo

68. Vis dėlto Komisijos kaltinimas, susijęs su nepateisinamu laisvės teikti paslaugas apribojimu, atsirandančiu dėl 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos įmonėms, įsisteigusioms užsienio valstybėje, „Darbo ir kasyklų inspekcijai paprašius, kuo greičiau sudaryti sąlygas susipažinti su kontrolei reikalinga infor-

macija“, yra susijęs ne su Direktyvos 96/71 perkėlimu, o tiesiogiai su EB 49 straipsniu.

69. Kaip jau buvo išdėstyta pirmiau, EB 49 straipsnis reikalauja ne tik panaikinti bet kokią kitoje valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet taip pat panaikinti bet kokius apribojimus⁴⁴. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, priimančiosios valstybės narės nacionalinių nuostatų taikymas paslaugų teikėjams, kuris draudžia, trukdo ar daro mažiau patrauklią paslaugos teikėjo veiklą, gali būti laikomas laisvės teikti apribojimu tiek, kiek dėl to atsiranda papildomų išlaidų ir papildoma administracinė bei ekonominė našta⁴⁵.

43 — 2006 m. liepos 18 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-119/04, Rink. p. I-6885, 27 ir 28 punktai), 2002 m. kovo 7 d. Sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-29/01, Rink. p. I-2503, 11 punktas), 2001 m. kovo 15 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-147/00, Rink. p. I-2387, 26 punktas), 2001 m. birželio 21 d. Sprendimas *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-119/00, Rink. p. I-4795, 14 punktas), 2000 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Komisija prieš Belgiją* (C-384/99, Rink. p. I-10633, 16 punktas), 1997 m. liepos 3 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (C-60/96, Rink. p. I-3827, 15 punktas), 1996 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-286/94, Rink. p. I-4405, 20 punktas) ir 1996 m. gruodžio 12 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-302/95, Rink. p. I-6765, 13 punktas).

44 — Sprendimas *Säger* (nurodytas 32 išnašoje, 12 punktas), sprendimas *Vander Elst* (nurodytas 32 išnašoje, 14 punktas), sprendimas *Guiot* (nurodytas 32 išnašoje, 10 punktas), sprendimas *Reisbüro Broede* (nurodytas 32 išnašoje, 25 punktas), sprendimas *Parodi* (nurodytas 32 išnašoje, 18 punktas), sprendimas *Portugalia Construções* (nurodytas 39 išnašoje, 16 punktas) ir sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (nurodytas 32 išnašoje, 30 punktas).

45 — Teisingumo Teismo sprendimas *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 50 punktas) buvo priimtas dėl nacionalinės teisės normos, nustatančios darbdaviui, kuris yra paslaugos teikėjas Sutarties prasme, pareiga, be įsisteigimo valstybės narės fondus mokamų darbdavio įmokų, papildomai mokėti įmokas į priimančiosios valstybės narės fondus. Teisingumo Teismas pripažino, kad tai yra laisvės teikti paslaugas apribojimas, nes tokia kitoje valstybėje narėje įsisteigusiai įmonei numatyta pareiga yra susijusi su papildoma administracine ir ekonomine našta bei išlaidomis, vadinaši, šioms įmonėms ir priimančiosios valstybės įmonėms rezidentams buvo taikomos ne vienodos sąlygos, o tai pastarosioms galėjo sutrukdyti teikti paslaugas priimančiojoje valstybėje. Taip pat žr. sprendimą *Finalarte* (nurodytas 33 išnašoje, 30 punktas), kuriame savo ruožtu remiamasi sprendimu *Mazzoleni* (nurodytas 25 išnašoje, 24 punktas). Pastarajame Teisingumo Teismas konstatavo, kad dėl nacionalinių nuostatų dėl minimalaus darbo užmokesčio taikymo paslaugų teikėjai, įsisteigę su priimančiąja valstybe besiribojančiame regione, patirtų papildomą neproporcingai didelę administravimo našta, nes tik tam tikram valandų skaičiui į priimančiąją valstybę komandiruojamų darbuotojų darbo užmokestį tektų apskaičiuoti atskirai.

70. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi siekiama Liuksemburgo darbo ir kasyklų inspekcijai sudaryti sąlygas vykdyti komandiruojamų darbuotojų tapatybės ir teisėto buvimo šalyje kontrolę. Ši nuostata įmonėms, kurios yra įsisteigusios ne Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės teritorijoje, nustato privalomą administracinę procedūrą, kuri reikalauja prieš pradėdant darbus pateikti dokumentus apie komandiruojamų darbuotojų socialinį, darbo ir teisės apsigyventi statusą, taigi bet kuriuo atveju šis reikalavimas suinteresuotoms įmonėms reiškia biurokratinis formalumas, dėl kurių darbuotojus komandiruoti į Liuksemburgą gali tapti mažiau patrauklu negu juos komandiruoti šalies viduje. Remiantis minėta plačia teismo praktikos apibrėžtimi jau šios aplinkybės pakanka, kad būtų galima konstatuoti ribojamąjį šios nuostatos pobūdį⁴⁶.

71. Taip pat reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pripažino valstybių narių teisę tikrinti, kaip laikomasi paslaugų teikimą

46 — Žr. sprendimą *Finalarte* (nurodytas 33 išnašoje, 36 punktas) ir 2004 m. spalio 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-445/03, Rink. p. I-10191, 41 punktas), kuriuose Teisingumo Teismas jau pripažino, kad būtinybė laikytis biurokratinių procedūrų leidžia manyti esant laisvės teikti paslaugas apribojimą. 2004 m. liepos 15 d. Išvadoje, pateiktoje byloje *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-445/03, Rink. p. I-10191, 17 punktas), generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer nurodo, kad paslaugų teikėjai, norintys pasinaudoti savo teise teikti paslaugas bet kurios valstybės narės teritorijoje komandiruojuojant į ją turimus darbuotojus, susiduria su įvairiais sunkumais. Vienas susijęs su reikalavimu gauti leidimą, kurio išdavimas ne tik yra diskrecinis, bet ir problemiškas, susijęs su biurokratinėmis procedūromis, kurios gali būti ilgos, sudėtingos ir brangios. Kitas sunkumas susijęs su tikrinimais, kurie papildo įsisteigimo valstybės narės nustatytus tikrinimus, jeigu jų nepakartojta. Dėl šių procedūrų teikėjas dažnai nutraukia paslaugos teikimą arba turi nuostolių dėl vėlavimo. Atsižvelgiant į šiuos faktus, reikia ir toliau remtis šia teismo praktika.

reglamentuojančių nacionalinių ir Bendrijos teisės nuostatų. Jis taip pat pripažino teisę taikyti kontrolės priemones, būtinas siekiant patikrinti reikalavimų laikymąsi, kurios yra pagrįstos viešojo intereso sumetimais⁴⁷. Liuksemburgo vyriausybė 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje numatytą reikalavimą grindžia tiek darbuotojų apsauga, tiek ir būtinybe vykdyti kontrolę siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir neteisėtai tarpvalstybinei veiklai. Remiantis teismo praktika, tiek darbuotojų socialinė apsauga, tiek ir kova su piktnaudžiavimu atvejais laikomi teisėtais tikslais⁴⁸.

72. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat pripažino, kad tokia nacionalinių priežiūros institucijų vykdoma kontrolė turi atitikti

47 — 2006 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Komisija prieš Austriją* (C-168/04, Rink. p. I-9041, 43 punktas), sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (nurodytas 32 išnašoje, 36 punktas) ir sprendimas *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 38 punktas).

48 — Dėl Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su darbuotojų socialine apsauga, žr. 1981 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Webb* (279/80, Rink. p. 3305, 19 punktas), 1982 m. vasario 3 d. Sprendimą *Seco* (62/81 ir 63/81, Rink. p. 223, 10 punktas), 1990 m. kovo 27 d. Sprendimą *Rush Portuguesa* (C-113/89, Rink. p. I-1417, 18 punktas), sprendimą *Vander Elst* (nurodytas 32 išnašoje, 25 punktas), sprendimą *Guiot* (nurodytas 32 išnašoje, 16 punktas), sprendimą *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 36 punktas), sprendimą *Finalarte* (nurodytas 33 išnašoje, 40 ir 45 punktai), 2004 m. spalio 12 d. Sprendimą *Wolff & Müller* (C-60/03, Rink. p. I-9553, 35 punktas) ir sprendimą *Komisija prieš Austriją* (nurodytas 47 išnašoje, 47 punktas), taip pat generalinio advokato P. Mengozzi išvadą, pateiktą byloje *Laval un Parteneri* (nurodyta 16 išnašoje). Dėl teismo praktikos, susijusios su kovos su piktnaudžiavimu atvejais, žr. sprendimą *Komisija prieš Austriją* (nurodytas 47 išnašoje, 56 punktas). Kad Bendrijos teisės aktais nesiekiami ginti piktnaudžiavimo ir sukčiavimo atvejų, matyti taip pat iš 1996 m. gegužės 2 d. Sprendimo *Paletta II* (C-206/94, Rink. p. I-2357, 28 punktas), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad Bendrijos teisės aktai nedraudžia darbdaviui pateikti įrodymų, kad darbuotojas, pranešdamas pagal Reglamento Nr. 574/72 18 straipsnį nustatytą nedarbingumą, piktnaudžiavo arba sukčiavo, nes nesirgo.

Bendrijos teisės nustatytas ribas ir negali padaryti neįgyvendinamos laisvės teikti paslaugas⁴⁹. Pirmiausia ji turi būti tinkama ja siekiamam tikslui įgyvendinti ir negali viršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti⁵⁰.

73. Pirmiausia Liuksemburgo teisės normai yra būdinga tai, kad įmonės įstatymu yra įpareigojamos prieš pradėdamos darbus pateikti Darbo ir kasyklų inspekcijai reikalingus dokumentus, o tai leidžia daryti prielaidą dėl išankstinės kontrolės tariamo piktnaudžiavimo atveju, kuri iš principo yra nesuderinama su Bendrijos teisės aktais. Liuksemburgo vyriausybė tam prieštarauja teigdama, kad šį įstatymu numatytą įpareigojimą sušvelnina aplinkybė, kad įmonės savo pareigą teikti informaciją turi vykdyti tik „paprasiūs“. Todėl tai niekaip nėra susiję

su įmonės pareiga savo iniciatyva teikti informaciją valdžios institucijoms.

74. Tačiau, mano nuomone, yra pagrindo manyti, kad ši Liuksemburgo teisės norma yra labai panaši į išankstinę kontrolę galimo piktnaudžiavimo atveju. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalis turi būti skaitoma kartu su 1974 m. balandžio 4 d. Įstatymu dėl Darbo ir kasyklų inspekcijos reorganizavimo⁵¹ (toliau – 1974 m. balandžio 4 d. Įstatymas), kuriame numatyta, kad ši institucija gali nurodyti tuoj pat nutraukti komandiruito darbuotojo veiklą Didžiosios Hercogystės teritorijoje, jeigu jo darbdavys neįvykdo jam skirto reikalavimo pateikti informaciją. Darbo ir kasyklų inspekcija gali išduoti leidimą dėl veiklos atnaujinimo tik po to, kai pateikiami visi reikalingi dokumentai⁵², o pagal 1974 m. balandžio 4 d. Įstatymo 28 straipsnį už šio nurodymo nesilaikymą baudžiama laisvės atėmimo bausme arba bauda. Tačiau, jei norint atnaujinti veiklą, pirma, reikia gauti leidimą ir, antra, už pareigos teikti informaciją nevykdymą gresia drausminės ir baudžiamosios teisės sankcijos, tai 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalį būtent reikia suprasti kaip

49 — Sprendimas *Komisija prieš Austriją* (nurodytas 47 išnašoje, 43 punktas) ir sprendimas *Rush Portuguesa* (nurodytas 48 išnašoje, 17 punktas).

50 — Sprendimas *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 35 punktas), sprendimas *Mazzoleni* (nurodytas 25 išnašoje, 26 punktas) ir 2004 m. spalio 12 d. Sprendimas *Wolff & Müller* (C-60/03, Rink. p. I-9553, 34 punktas). B. Teysšė manymu („Droit européen du travail“, 2-asis leidimas, Paryžius, 2003 m., p. 158 ir 159), reikalavimas laikytis biurokratinių formalumų gali būti pateisintas tik tada, kai juo siekiama apginti suinteresuotų darbuotojų interesus. Socialinė darbuotojų apsauga, kaip teisėtas pateisinimo pagrindas, negali būti naudojama kaip pretekstas siekiant sukurti įstatymus, ribojančius laisvę teikti paslaugas.

51 — Pagal 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 11 straipsnį „šio įstatymo nuostatų taikymo kontrolė pavedama Darbo ir kasyklų inspekcijai ir muitų administratoriui pagal jų veiklos sritis“. Darbo ir kasyklų inspekcijos veiklos sričių reglamentuoja 1974 m. balandžio 4 d. Įstatymas dėl Darbo ir kasyklų inspekcijos reorganizavimo (*Mémorial A*, Nr. 27, p. 485).

52 — Žr. kol kas vykdytiną 2004 m. balandžio 29 d. Darbo ir kasyklų inspekcijos sprendimą, priimtą dėl konkrečios įmonės ir draudžiantį darbuotojams, apie kuriuos nebuvo pranešta, teikti paslaugas („ordonnance exécutoire par provision: cessation de prestations de travail détachées non-déclarées“), kurio kopija pateikiama ieskinio A-5 priede.

paslaugų teikimo Liuksemburge, tuo tikslu komandiruojuojant darbuotojus, draudimą su leidimo išlyga⁵³.

aktai nustato įpareigojimus subjektams ir pažeidimo atveju numato sankcijas.

75. Sunkinanti aplinkybė yra ta, kad šios nuostatos formuluotė neatitinka teisinio saugumo ir aiškumo reikalavimo. Pagal nusi-stovėjusią teismo praktiką siekiant, kad valstybės narės užtikrintų visišką Bendrijos teisės aktų taikymą, jos privalo ne tik suderinti savo teisės aktus su Bendrijos teisės aktais, bet ir sukurti apibrėžtą, aiškia ir skaidrią padėtį, kuri leistų subjektams visiškai suvokti savo teises ir jomis remtis nacionaliniuose teismuose⁵⁴. Šis principas tuo labiau turi būti taikomas tada, kai valstybių narių teisės

76. Reikia pripažinti, kad toks dviprasmiškas šios nuostatos tekstas ne tik suteikia plačią diskreciją administracijai išduodant leidimą, bet ir nepriimtina padidina administracinių ir baudžiamųjų sankcijų taikymo įmonėms pavojų. Remiantis Komisijos Teisingumo Teismui pateiktais įrodymais, Darbo ir kasyklų inspekcija, reikalaujama visus dokumentus pateikti prieš pradėdant teikti paslaugas⁵⁵, 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalį aiškina akivaizdžiai griežtai, taigi, priešingai negu savo pastabose nurodo Liuksemburgo vyriausybė, nepakanka dokumentus pateikti tą pačią dieną prieš pat pradėdant darbus. Be to, praktiškai įgyvendinant 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalį, sunkumų gali kilti ir dėl to, kad pareiga teikti informaciją atsiranda, vadinasi, iš principo ir pati administracinė procedūra pradėdama tik po to, kai gaunamas Darbo ir kasyklų inspekcijos prašymas, tačiau nėra aišku, koks vaidmuo

53 — Įstatymų leidėjas draudžia tam tikrą veiklą (arba tam tikrus ketinimus), be ne todėl, kad ji iš principo negali būti vykdoma, o tik todėl, kad iš pradžių valdžios institucijos turi nustatyti, ar ji konkrečiu atveju nepažeidžia tam tikrų materialinės teisės nuostatų. Jei atlikus tyrimą paaiškėja, kad veikla neprieštarauja materialinės teisės nuostatoms, leidimas turi būti išduotas. Taigi iš pat pradžių draudimui numatoma išlyga, kad leidimas gali būti išduotas, jei per procedūrą dėl leidimo išdavimo paaiškės, kad nėra įstatymu numatyto pagrindo jo neišduoti. Todėl leidimo atveju taip pat kalbama apie draudimą su leidimo išlyga (šiuo klausimu žr. H. Maurer „Allgemeines Verwaltungsrecht“, 15-asis leidimas, Miunchenas, 2004 m., 51 punktas, p. 218). Tokio draudimo su leidimo išlyga atveju reikia pripažinti, kad Liuksemburgo teisės nuostatos, esančios 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, be jokios abejonės, yra ribojamojo pobūdžio. Dėl paslaugos teikėjos, kuri yra Bendrijoje įsisteigusi įmonė, darbuotojų, kurie yra trečiosios valstybės piliečiai, komandiravimo Teisingumo Teismas būtent jau nusprendė, kad nacionalinės teisės norma, siejanti kitoje valstybėje narėje įsteigtos įmonės paslaugų teikimą nacionalinėje teritorijoje su administracinio leidimo išdavimu, riboja laisvą paslaugų teikimą EB 49 straipsnio prasme. Žr. sprendimą *Komisija prieš Austriją* (nurodytas 47 išnašoje, 40 punktas), sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (nurodytas 46 išnašoje, 24 punktas) ir sprendimą *Vander Elst* (nurodytas 32 išnašoje, 15 punktas).

54 — Šiuo klausimu dėl direktyvų žr. 1991 m. vasario 28 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-360/87, Rink. p. I-791, 12 punktas) ir 1995 m. birželio 15 d. Sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-220/94, Rink. p. I-1589, 10 punktas). Toliau žr. 2001 m. sausio 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-162/99, Rink. p. I-541, 22–25 punktai) ir 2003 m. kovo 6 d. Sprendimą *Komisija prieš Liuksemburgą* (C-478/01, Rink. p. I-2351, 20 punktas).

55 — Kol kas vykdytina 2004 m. balandžio 29 d. Darbo ir kasyklų inspekcijos sprendime, draudžiančiame darbuotojams, apie kuriuos nebuvo pranešta, teikti paslaugas („ordonnance exécutoire par provision: cessation de prestations de travail détachées non-déclarées“) ir kurio kopija pateikiama ieškinio A-5 priede, Darbo ir kasyklų inspekcija nurodo, kad dokumentai dėl komandiruojamų darbuotojų socialinio ir darbo statuso privalo būti pateikti prieš pradėdant teikti tarpvalstybines paslaugas (žodis „antérieurement“ rašomas didžiosiomis raidėmis tikriausiai norint atkreipti tariamai neteisėtai veikiančių įmonių dėmesį).

prieš pradėdant šią procedūrą tenka įmonei, ar ji, galimas dalykas, pati turi inicijuoti šį prašymą. Kadangi nesant tokio prašymo įmonė, nenorėdama rizikuoti, kad jai gali būti pritaikytos administracinės ir (arba) baudžiamosios sankcijos, galiausiai negali pasinaudoti laisve teikti paslaugas, šis apribojimas turi absoliutaus draudimo poveikį, kuris, esant mažesnio ribojančių priemonių taikymo galimybei, negali būti laikomas būtinu darbuotojų apsaugai užtikrinti.

77. Galiausiai manau, kad šiame kontekste būtina priminti, jog Teisingumo Teismas sprendime *Komisija prieš Liuksemburgą*⁵⁶, susijusiame su veiklai pradėti reikalingo leidimo neproporcingumu ir švelnesnių priemonių taikymu, konstatavo: „Taigi paslaugas teikiančios įmonės pareiga iš anksto įspėti vietines valdžios institucijas apie vieno ar daugiau pagal darbo sutartį dirbančių komandiruočių darbuotojų buvimą, numatomą buvimą laiką ir paslaugas, pateisinančias komandiravimą, yra taip pat veiksminga ir mažiau griežta priemonė nei ginčijamas reikalavimas. Ji leistų šioms valdžios institucijoms kontroliuoti Liuksemburgo socialinės teisės aktų laikymąsi komandiravimo laikotarpiu, atsižvelgiant į pareigas, kurios įmonei jau nustatytos pagal socialinės teisės normas kilmės valstybėje narėje“. Tokiomis aplinkybėmis būtų geriau, jei priimančioji valstybė narė apsiribotų vien tik būtinos informacijos, kurią, pradėdamas veiklą priimančiojoje valstybėje narėje, pateikė paslaugų teikėjas,

tikrinimu ir represinių priemonių, jei tai pasirodo būtina, taikymu⁵⁷. Todėl Liuksemburgo 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje numatyta faktinio leidimo išlyga viršija tai, ką Teisingumo Teismas laiko proporcinga priemone.

78. Atsižvelgiant į tai, reikia daryti išvadą, kad ši teisės norma yra išankstinės kontrolės tariamo piktnaudžiavimo atveju priemonė, nesuderinama su EB 49 straipsniu. Todėl ir šis kaltinimas yra pagrįstas.

Dėl ketvirtojo kaltinimo

79. 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnyje nustatyta pareiga kitoje valstybėje narėje įsteigtoms įmonėms skirti Liuksemburge reziduojančią *ad hoc* atstovą yra papildomas administracinis reikalavimas, kuris gali apsunkinti darbuotojų komandiravimą ir yra laisvės teikti apribojimas EB 49 straipsnio prasme⁵⁸. Tokiomis

57 — Šiuo klausimu žr. taip pat 2005 m. rugsėjo 15 d. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvadą, pateiktą byloje *Komisija prieš Vokietiją* (C-244/04, Rink. p. I-885, 28 punktas) dėl Vokietijos teisės normos, nustatančios išankstinio leidimo procedūrą kitoje valstybėje narėje įsisteigusių paslaugų teikėjų darbuotojams, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, komandiruoti. Generalinio advokato nuomone, išankstinis patikrinimas yra neproporcinga priemonė, nes įmonės, kurios nesilaiko šių valstybės narės teisės aktų dėl darbuotojų apsaugos, yra atsakingos už neteisėtą komandiravimą ir bet kada gali būti nubaustos. Tokiomis aplinkybėmis išankstinio patikrinimo negalima pateisinti būtinybe įsitikinti, kad šis komandiravimas vykdomas teisėtai.

58 — Liuksemburgo vyriausybė tai netiesiogiai pripažįsta savo atsakymo į Komisijos oficialų pranešimą penktame puslapyje. Čia ji pripažįsta, kad dėl reikalavimo skirti Liuksemburge *ad hoc* reziduojančią atstovą užsienio įmonės patiria ypatingus suvaržymus.

56 — Sprendimas *Komisija prieš Liuksemburgą* (nurodytas 46 išnašoje, 31 punktas).

aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar iš šios nacionalinės nuostatos atsirandantys laisvės teikti paslaugas apribojimai gali būti pateisinami bendrojo intereso tikslu ir, jei taip, ar jie yra būtini tinkamomis priemonėmis siekiant šio tikslo.

80. Liuksemburgo vyriausybė motyvuoja darbuotojų apsauga ir kova su piktnaudžiavimo atvejais bei būtinybe vykdyti veiksmingą kontrolę. Kaip buvo išdėstyta pirmiau, tiek socialinė darbuotojų apsauga, tiek ir kova su piktnaudžiavimo atvejais pripažinta teisėtai tikslais⁵⁹, tačiau siekiant įgyvendinti nacionalines apsaugos nuostatas vykdoma kontrolė yra suderinama su Bendrijos teisės aktais, jei ši kontrolė vykdoma Bendrijos teisės nustatytose ribose⁶⁰.

81. Iš pradžių reikia nurodyti, kad valstybė narė negali savo teritorijoje nustatyti tokių pačių paslaugų teikimo reikalavimų kaip įsisteigimo, kitaip Sutarties nuostatos, skirtos laisvam paslaugų teikimui užtikrinti, taptų neveiksmingos⁶¹.

82. Teisingumo Teismas sprendime *Komisija prieš Italiją*⁶² atitinkamai pripažino, jog

reikalavimas, kad laikino įdarbinimo įmonės, norinčios Italijoje įsisteigusiems subjektams tiekti darbo jėgą, turi šioje šalyje įsteigti savo buveinę arba filialą, yra nesuderinamas su laisve teikti paslaugas, nes kitoje valstybėje įsisteigusioms įmonėms paslaugų teikimą minėtoje valstybėje daro neįmanomą.

83. Liuksemburgo vyriausybė iš esmės teigia, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnyje nėra jokios nuorodos, nustatančios konkrečias nagrinėjamo *ad hoc* atstovo savybes. Nereikalaujama nei kad jis būtų fizinis arba juridinis asmuo, nei kad jis būtų už atlygį veiklą vykdanči įstaiga. Svarbiausia, kad Darbo ir kasyklų inspekcijai būtų žinomas subjekto, kuris saugo reikalingus dokumentus, vardas. Pavyzdžiui, statybos srityje *ad hoc* atstovu šios nuostatos prasme gali būti tiek pagrindinė įmonė, tiek darbų vykdytojas, tiek ir statybos valdyba.

84. Reikia paprieštarauti, kad toks išaiškinimas jokių būdu neatspindi 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnio. Jis netgi prieštarauja įstatymo reikalavimams. Atvirkščiai, iš teksto aiškiai matyti, kad ginčijamas *ad hoc* atstovas turi būti įsisteigęs Liuksemburge, taigi jo pagrindinių turtinių interesų vieta ir (arba) įprastinė gyvenamoji vieta turi būti šios valstybės teritorijoje. Kaip teisingai pastebi Komisija, ši sąlyga reikalauja „įprastinės gyvenamosios vietos“ arba buvimo šalyje, kuris bet kuriuo atveju yra ilgesnis už paslaugos teikimo laikotarpį. Iš to galima daryti išvadą, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnyje numatyti

59 — Žr. 71 punktą.

60 — Žr. 72 punktą.

61 — Žr. sprendimą *Säger* (nurodytas 32 išnašoje, 13 punktas) ir sprendimą *Mazzoleni* (nurodytas 25 išnašoje, 23 punktas).

62 — 2002 m. vasario 7 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-279/00, Rink. p. I-1425, 17 ir 18 punktai).

reikalavimai neįvykdomi, jei reikalingi dokumentai, pavyzdžiui, saugomi pas komandiruojamą darbuotoją.

85. Mano manymu, ši išvada nesuderinama su Teisingumo Teismo praktika. Teisingumo Teismas sprendime *Arblade*⁶³ būtent konstatavo, kad pareiga laikyti ir saugoti tam tikrus dokumentus priimančiojoje valstybėje narėje gyvenančio fizinio asmens gyvenamojoje vietoje, kuris juos saugo kaip darbdavio įgaliojinius netgi darbdaviui nutraukus darbuotojų įdarbinimą šioje valstybėje, gali būti pateisinama tik tada, kai, nenustatčius tokios pareigos, šios valstybės valdžios institucijos negalėtų veiksmingai vykdyti kontrolės.

86. Viena vertus, reikia pritarti Liuksemburgo vyriausybei, kad, siekiant užtikrinti valstybės narės apsaugos nuostatų laikymąsi, tokios kontrolės vietoje vykdymas yra būtinas. Kita vertus, reikia paprieštarauti, jog ji nepateikė pakankamai informacijos ir (arba) įrodymų, kad nesant Liuksemburge reziduojančio *ad hoc* atstovo Liuksemburgo valdžios institucijos negalėtų vykdyti kontrolės. Siekiant pateisinti tokį griežtą laisvės teikti paslaugas apribojimą, koks yra nagrinėjamasis, būtent nepakanka, nenurodant tikslių argumentų, vien tik išsakyti kritiką arba abejones dėl Direktyvos 96/71 4 straipsnyje numatytos organizuoto bendradarbiavimo ir informacijos tarp valstybių

pasikeitimo sistemos⁶⁴. Siekiant kontroliuoti atitinkamų darbo ir įdarbinimo sąlygų laikymąsi Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, kaip ir visos kitos valstybės narės, yra įpareigota dalyvauti nurodytoje administracinės tarpusavio pagalbos sistemoje. Šia prasme Liuksemburgo vyriausybė neįvykdė savo procedūrinės pareigos pateikti medžiagos ir įrodymų.

87. Be to, teisės normų, susijusių su darbuotojų socialine apsauga, laikymosi kontrolę tikrai galima užtikrinti ir mažiau ribojančiomis priemonėmis. Būtent iš principo reikia manyti, kad šiai kontrolei vykdyti pakaktų skirti vieną iš komandiruojamų darbuotojų, pavyzdžiui, darbų vykdytoją, kuris būtų atsakingas už užsienio įmonės ir Darbo ir kasyklų inspekcijos ryšius ir prireikus saugotų reikalingus dokumentus statybietėje arba kitoje prieinamoje ir aiškiai nurodytoje vietoje, esančioje priimančiosios valstybės teritorijoje⁶⁵. Tokia laisvė teikti paslaugas

63 — Sprendimas *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 76 punktas) ir 1986 m. gruodžio 4 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (205/804, Rink. p. 3755, 54 punktas).

64 — Teisingumo Teismas sprendime *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 79 punktas) pripažino, kad „kadangi Direktyvos 96/71 4 straipsnyje numatyta bendradarbiavimo ir pasikeitimo informacija tarp valstybių narių sistema, toks šių dokumentų saugojimas priimančiojoje valstybėje narėje po to, kai darbdavys nutraukė darbuotojų įdarbinimą joje, yra perteklinis“. Pagal šią nuostatą, siekiant glaudaus valstybių narių bendradarbiavimo darbo ir įdarbinimo sąlygų srityje, valstybės narės įpareigojamos sukurti įstaigų tinklą. Taip pirmiausia siekiama sudaryti sąlygas konkrečių valstybių narių teismams gauti informaciją apie atitinkamos darbo vietos darbo ir įdarbinimo sąlygas kitoje valstybėje narėje. Tokioms įstaigoms pirmiausia priklausytų ryšio palaikymo tarnybos arba kitos administracinės pagalbos tarnybos. Ypač svarbus yra direktyvoje numatytas tarnybu, atsakingu už darbo ir įdarbinimo sąlygų laikymosi kontrolę, bendradarbiavimas. Šis bendradarbiavimas – tai informacijos teikimas gavus kitos valstybės narės institucijų prašymus, susijusius su informacija apie i) tarpvalstybinę darbuotojų samdą, ii) akivaizdžius pažeidimus arba iii) galimus neteisėtus tarpvalstybinės veiklos atvejus. Ši tarpusavio administracinė pagalba teikiama nemokamai (šiuo klausimu žr. K. Forgo „Aktuelles zur Entsenderichtlinie“, nurodyta 10 išnašoje, p. 817).

65 — Žr. sprendimą *Arblade* (nurodytas 33 išnašoje, 65 ir 74 punktai), susijusį su darbuotojų socialine apsauga statybų sektoriuje.

mažiau ribojanti priemonė, kuria siekiama užtikrinti darbuotojų socialinę apsaugą, proporcingumo principui neprieštarautų.

VII — Dėl bylinėjimosi išlaidų

88. Todėl darau išvadą, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 8 straipsnio reikalavimai yra neproporcingi ir pažeidžia EB 49 straipsnį. Todėl pagrįstas yra ir ketvirtasis kaltinimas.

89. Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas. Kadangi Liuksemburgo Didžioji Hercogystė bylą iš esmės pralaimėjo, ji turi jas padengti.

VIII — Išvada

90. Atsižvelgdama į tai, kas buvo išdėstyta pirmiau, siūlau Teisingumo Teismui pripažinti, kad:

— Liuksemburgo Didžioji Hercogystė,

- 1) paskelbusi, kad 2002 m. gruodžio 20 d. Įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 1, 8 ir 11 punktų nuostatos yra privalomos nacionalinės viešosios tvarkos nuostatos,

- 2) nevysiškai perkėlusi Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies a punktą šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalies 3 punktu,

- 3) šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustačiusi reikalavimus, kuriems trūksta aiškumo, reikiamo teisiniam saugumui užtikrinti,

- 4) šio įstatymo 8 straipsnyje nustačiusi reikalavimą kontrolei reikalingus dokumentus saugoti Liuksemburge pas ten *ad hoc* reziduojantį atstovą,

neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 ir 10 dalis bei EB 49 ir 50 straipsnius.

— Likusią ieškinio dalį atmesti kaip nepagrįstą.

— Priteisti iš Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės bylinėjimosi išlaidas.